הלכה · משנה תורה · ספר אהבה

משנה תורה, הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-תפילין-ומזוזה-וספר-תורה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 6
פרק ג 8
פרק ד 11
פרק ה 14
פרק ו 16
פרק ז 18
פרק ח 21
פרק ט 28
פרק י 31

פרק א

א אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ. שֶׁהֵן (שמות יג א) "קַדֶּשׁ לִי". (שמות יג יא) "וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ יְיָ" שֶׁבְּסֵפֶר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת. וּ(דברים ו ד) "שְׁמַע". (דברים יא יג) "וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ". הֵן שֶׁנִּכְתָּבוֹת בִּפְנֵי עַצְמָן וּמְחַפִּין אוֹתָן בְּעוֹר וְנִקְרָאִין תְּפִלִּין וּמַנִּיחִין אוֹתָן עַל הָרֹאשׁ וְקוֹשְׁרִין אוֹתָן עַל הַיָּד. וַאֲפִלּוּ קוֹצוֹ שֶׁל אוֹת אַחַת מֵאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ מְעַכֵּב אֶת כֻּלָּן מִן הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיוּ נִכְתָּבוֹת שְׁלֵמוֹת כְּתִקּוּנָן:

ב וְכֵן שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת שֶׁבַּמְּזוּזָה שֶׁהֵן (דברים ו ד) "שְׁמַע" (דברים יא יג) "וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ" אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת מִשְּׁתֵּי הַפָּרָשִׁיּוֹת אִם חָסֵר קוֹצוֹ מְעַכֵּב מִן הַתּוֹרָה עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁתֵּיהֶן נִכְתָּבוֹת שְׁלֵמוֹת. וְכֵן סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁחִסֵּר אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת פָּסוּל:

ג עֲשָׂרָה דְּבָרִים יֵשׁ בַּתְּפִלִּין כֻּלָּן הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי וְכֻלָּן מְעַכְּבִין. לְפִיכָךְ אִם שִׁנָּה בְּאַחַת מֵהֶן הֲרֵי הַתְּפִלִּין פְּסוּלוֹת. שְׁנַיִם הֵן בִּכְתִיבָתָן וּשְׁמוֹנָה בְּחִפּוּיָן וּקְשִׁירַת רְצוּעוֹתֵיהֶן. וְאֵלּוּ הֵן הַשְּׁנַיִם שֶׁבִּכְתִיבָתָן. שֶׁכּוֹתְבִין אוֹתָן בִּדְיוֹ וְשֶׁיִּהְיוּ נִכְתָּבִין עַל הַקֶּלָף:

ד כֵּיצַד מַעֲשֵׂה הַדְּיוֹ. מְקַבְּצִין הֶעָשָׁן שֶׁל שְׁמָנִים אוֹ שֶׁל זֶפֶת וְשֶׁל שַׁעֲוָה וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן וְגוֹבְלִין אוֹתָן בְּשָׁרָף הָאֵילָן וּבְמַעַט דְּבַשׁ וְלוֹתְתִין אוֹתוֹ הַרְבֵּה וְדָכִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה רְקִיקִין וּמְיַבְּשִׁין אוֹתוֹ וּמַצְנִיעִין אוֹתוֹ. וּבְשָׁעַת כְּתִיבָה שׁוֹרֵהוּ בְּמֵי עֲפָצִים וְכַיּוֹצֵא בּוֹ וְכוֹתֵב בּוֹ. שֶׁאִם תִּמְחֲקֶנּוּ יִהְיֶה נִמְחָק. וְזֶהוּ הַדְּיוֹ שֶׁמְּצוָה מִן הַמֻּבְחָר לִכְתֹּב בּוֹ סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת. וְאִם כָּתַב שְׁלִשְׁתָּן בְּמֵי עֲפָצָא וְקַנְקַנְתּוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד וְאֵינוֹ נִמְחָק כְּשֵׁרִים:

ה אִם כֵּן מַה מְּעָטָה הַהֲלָכָה שֶׁנֶּאֱמַר לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁיִּהְיוּ כְּתוּבִים בִּדְיוֹ. לְמַעֵט שֶׁאֵר מִינֵי צְבָעוֹנִין כְּגוֹן הָאָדֹם וְהַיָּרֹק וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן. שֶׁאִם כָּתַב בַּסְּפָרִים אוֹ בַּתְּפִלִּין אוֹ בַּמְּזוּזוֹת אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת בְּשֶׁאֵר מִינֵי צְבָעוֹנִין אוֹ בְּזָהָב הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין:

ו שָׁלֹשׁ עוֹרוֹת הֵן. גְּוִיל וּקְלָף וְדוּכְסוּסְטוּס. כֵּיצַד. לוֹקְחִין עוֹר בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה וּמַעֲבִירִין הַשֵּׂעָר מִמֶּנּוּ תְּחִלָּה. וְאַחַר כָּךְ מוֹלְחִין אוֹתוֹ בְּמֶלַח. וְאַחַר כָּךְ מְעַבְּדִין אוֹתוֹ בְּקֶמַח. וְאַחַר כָּךְ בָּעֲפָצָא וְכַיּוֹצֵא בּוֹ מִדְּבָרִים שֶׁמְּכַוְּצִין אֶת הָעוֹר וּמְחַזְּקִין אוֹתוֹ. וְזֶה הוּא הַנִּקְרָא גְּוִיל:

ז וְאִם לָקְחוּ הָעוֹר אַחַר שֶׁהֶעֱבִירוּ שְׂעָרוֹ וְחִלְּקוּ אוֹתוֹ בָּעֲבָיו לִשְׁנַיִם כְּמוֹ שֶׁהָעַבְּדָנִין עוֹשִׂין עַד שֶׁיִּהְיוּ שְׁנֵי עוֹרוֹת. אֶחָד דַּק הוּא שֶׁמִּמּוּל הַשֵּׂעָר וְאֶחָד עָבֶה וְהוּא שֶׁמִּמּוּל הַבָּשָׂר וְעִבְּדוּ אוֹתוֹ בְּמֶלַח וְאַחַר כָּךְ בְּקֶמַח וְאַחַר כָּךְ בָּעֲפָצָא וְכַיּוֹצֵא בּוֹ. זֶה הַחֵלֶק שֶׁמִּמּוּל הַשֵּׂעָר נִקְרָא דּוּכְסוּסְטוּס וְזֶה שֶׁמִּמּוּל הַבָּשָׂר נִקְרָא קְלָף:

ח הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁיִּהְיוּ כּוֹתְבִין סֵפֶר תּוֹרָה עַל הַגְּוִיל וְכוֹתְבִין בְּמָקוֹם הַשֵּׂעָר. וְשֶׁיִּהְיוּ כּוֹתְבִין הַתְּפִלִּין עַל הַקֶּלָף וְכוֹתְבִין בְּמָקוֹם הַבָּשָׂר. וְשֶׁיִּהְיוּ כּוֹתְבִין הַמְּזוּזָה עַל דּוּכְסוּסְטוּס

וְכוֹתְבִין בִּמְקוֹם הַשֵּׁעָר. וְכָל הַכּוֹתֵב עַל הַקְּלָף בִּמְקוֹם שֵׁעָר אוֹ שֶׁכָּתַב בִּגְוִיל וּבְדוֹכְסוֹסְטוֹס בִּמְקוֹם בָּשָׂר פָּסוּל:

ט אַף עַל פִּי שֶׁכָּךְ הִיא הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי אִם כָּתַב סֵפֶר תּוֹרָה עַל הַקְּלָף כָּשֵׁר. וְלֹא נֶאֱמַר גְּוִיל אֶלָּא לְמַעֵט דּוֹכְסוֹסְטוֹס שֶׁאִם כָּתַב עָלָיו הַסֵּפֶר פָּסוּל. וְכֵן אִם כָּתַב אֶת הַמְּזוּזָה עַל הַקְּלָף אוֹ עַל הַגְּוִיל כָּשֵׁר. לֹא אָמְרוּ עַל דּוֹכְסוֹסְטוֹס אֶלָּא לְמִצְוָה:

י אֵין כּוֹתְבִין סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה וְעוֹף וְחַיָּה הַטְּמֵאִים. אֲבָל כּוֹתְבִין עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף טְהוֹרִים וַאֲפִלּוּ נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן. וְאֵין כּוֹתְבִין עַל גַּבֵּי עוֹר הַדָּג הַטָּהוֹר מִפְּנֵי הַזֶּהֱמָא. שֶׁאֵין הַזֶּהֱמָא פּוֹסֶקֶת בְּעַבּוּדָה:

יא גְּוִיל שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה וּקְלָף שֶׁל תְּפִלִּין אוֹ שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה צָרִיךְ לְעַבֵּד אוֹתָן לִשְׁמָן. וְאִם עִבְּדָן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן פְּסוּלִין. לְפִיכָךְ אִם עִבְּדָן הַכּוּתִי פְּסוּלִין אַף עַל פִּי שֶׁאָמְרוּ לוֹ לַכּוּתִי לְעַבֵּד עוֹר זֶה לְשֵׁם הַסֵּפֶר אוֹ לְשֵׁם הַתְּפִלִּין פְּסוּלִין. שֶׁהַכּוּתִי עַל דַּעַת עַצְמוֹ הוּא עוֹשֶׂה לֹא עַל דַּעַת הַשּׁוֹכֵר אוֹתוֹ. לְפִיכָךְ כָּל דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ מַעֲשֶׂה לִשְׁמוֹ אִם עֲשָׂהוּ הַכּוּתִי פָּסוּל. וּמְזוּזָה אֵינָהּ צְרִיכָה הַעֲבָדָה לִשְׁמָהּ:

יב הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי שֶׁאֵין כּוֹתְבִין סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא מְזוּזָה אֶלָּא בְּשִׂרְטוּט. אֲבָל תְּפִלִּין אֵינָן צְרִיכִין שִׂרְטוּט לְפִי שֶׁהֵן מְחֻפִּין. וּמֻתָּר לִכְתֹּב תְּפִלִּין וּמְזוּזָה שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב שֶׁהַכֹּל גּוֹרְסִין פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ. אֲבָל סֵפֶר תּוֹרָה אָסוּר לִכְתֹּב אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת שֶׁלֹּא מִן הַכְּתָב:

יג סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת שֶׁכְּתָבָן אֶפִּיקוֹרוֹס יִשְׂרְפוּ. כְּתָבָן כּוּתִי אוֹ יִשְׂרָאֵל מוּמָר אוֹ מוֹסֵר בְּיַד אֲנָס אוֹ עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין וְיִגָּנְזוּ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו ח) "וּקְשַׁרְתָּם" (דברים ו ט) "וּכְתַבְתָּם" כָּל שֶׁמְּזָהָר עַל הַקְּשִׁירָה וּמַאֲמִין בָּהּ הוּא שֶׁכּוֹתֵב. נִמְצְאוּ בְּיַד אֶפִּיקוֹרוֹס וְאֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי כְּתָבָן יִגָּנְזוּ. נִמְצְאוּ בְּיַד כּוּתִי כְּשֵׁרִים. וְאֵין לוֹקְחִין סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת מִן הַכּוּתִים בְּיוֹתֵר עַל דְּמֵיהֶם שֶׁלֹּא לְהַרְגִּיל אוֹתָן לְגָנְבָן וּלְגָנְזָן:

יד סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת שֶׁכְּתָבָן עַל גַּבֵּי עוֹר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף הַטְּמֵאִין אוֹ עַל גַּבֵּי עוֹרוֹת שֶׁאֵינָם מְעֻבָּדִין אוֹ שֶׁכָּתַב סֵפֶר תּוֹרָה וּתְפִלִּין עַל עוֹר שֶׁלֹּא עִבְּדָן לִשְׁמָן הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין:

טו הַכּוֹתֵב סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ תְּפִלִּין אוֹ מְזוּזָה וּבִשְׁעַת כְּתִיבָה לֹא הָיְתָה לוֹ כַּוָּנָה וְכָתַב אַזְכָּרָה מִן הָאַזְכָּרוֹת שֶׁבָּהֶן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן פְּסוּלִין. לְפִיכָךְ הַכּוֹתֵב אֶת הַשֵּׁם אֲפִלּוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שׁוֹאֵל בִּשְׁלוֹמוֹ לֹא יְשִׁיבֶנּוּ. הָיָה כּוֹתֵב שְׁנַיִם אוֹ שִׁלְשָׁה שֵׁמוֹת הֲרֵי זֶה מַפְסִיק בֵּינֵיהֶם וּמֵשִׁיב:

טז הַטּוֹבֵל אֶת הַקֻּלְמוֹס לִכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם לֹא יַתְחִיל מֵאוֹת הַשֵּׁם אֲבָל מַתְחִיל הוּא מֵאוֹת שֶׁלְּפָנָיו. שָׁכַח לִכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם כֻּלּוֹ תּוֹלֶה אוֹתוֹ בֵּין הַשִּׁטּוֹת. אֲבָל מִקְצַת הַשֵּׁם בַּשִּׁטָּה וּמִקְצָתוֹ תָּלוּי פָּסוּל. וּבִשְׁאָר הַתֵּבוֹת אִם שָׁכַח כּוֹתֵב מִקְצַת הַתֵּבָה בַּשִּׁטָּה וּמִקְצָתָהּ

לְמַעְלָה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּסֵפֶר תּוֹרָה אֲבָל בִּמְזוּזָה וּתְפִלִּין אֵין תּוֹלִין בָּהֶן אֶפִלּוּ אוֹת אַחַת. אֶלָּא אִם שָׂכַח אֶפִלּוּ אוֹת אַחַת גּוֹנֵז מַה שֶּׁכָּתַב וְכוֹתֵב אַחֶרֶת. וּמֵתֵר לִכְתֹּב אֶת הַשֵּׁם עַל מְקוֹם הַגֶּרֶד וְעַל מְקוֹם הַמַּחַק בְּכֻלָּן:

יז כּוֹתְבֵי סְפָרִים תְּפִלִּין וּמְזוּזוֹת אָסוּר לָהֶם לַהֲפֹךְ הַיְרִיעָה עַל פָּנֶיהָ אֶלָּא פּוֹרֵשׂ עָלֶיהָ בֶּגֶד אוֹ כּוֹפְלָהּ:

יח סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִלִּין וּמְזוּזָה שֶׁאָמַר הַסּוֹפֵר אַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִתַּחַת יָדוֹ לֹא כָּתַבְתִּי הָאַזְכָּרוֹת שֶׁבָּהֶן לִשְׁמָן אֵינוֹ נֶאֱמָן לְפָסְלָן אֲבָל נֶאֱמָן הוּא לְהַכְשִׁיד כָּל שִׁכְרוֹ. וְלָמָּה אֵינוֹ נֶאֱמָן לְפָסְלָן שֶׁמָּא לֹא נִתְכַּוֵּן אֶלָּא לְהַכְשִׁיד עַל הַלּוֹקֵחַ אוֹ עַל זֶה שֶׁשִּׂכָּרוֹ וְדוֹמֶה שֶׁאֵינוֹ מַכְשִׁיד בַּאֲמִירָה זוֹ אֶלָּא שְׂכַר הָאַזְכָּרוֹת. לְפִיכָךְ אִם אָמַר סֵפֶר תּוֹרָה זֶה אוֹ תְּפִלִּין אֵלּוּ עוֹרוֹת שֶׁלָּהֶן אֵינָם מְעֻבָּדוֹת לִשְׁמָן מִתּוֹךְ שֶׁנֶּאֱמָן לְהַכְשִׁיד שְׂכָרוֹ נֶאֱמָן לְפָסְלָן. שֶׁהֲרֵי הַכֹּל יוֹדְעִים שֶׁאִם אֵין הָעוֹרוֹת מְעֻבָּדִים לִשְׁמָן אֵין שָׂכָר לוֹ כְּלָל:

יט אֵין כּוֹתְבִין תְּפִלִּין וּמְזוּזָה אֶלָּא בִּכְתָב אַשּׁוּרִית. וְהִתִּירוּ בַּסְּפָרִים לִכְתֹּב אַף בִּיוָנִי בִּלְבַד. וּכְבָר נִשְׁקַע יָוָנִי מִן הָעוֹלָם וְנִשְׁתַּבֵּשׁ וְאָבַד לְפִיכָךְ אֵין כּוֹתְבִין הַיּוֹם שְׁלָשְׁתָּן אֶלָּא אַשּׁוּרִית. וְצָרִיךְ לְהַזְהֵר בִּכְתִיבָתָן כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּדְבַּק אוֹת בְּאוֹת שֶׁכָּל אוֹת שֶׁאֵין הָעוֹר מַקִּיף לָהּ מֵאַרְבַּע רוּחוֹתֶיהָ פָּסוּל. וְכָל אוֹת שֶׁאֵין הַתִּינוֹק שֶׁאֵינוֹ לֹא חָכָם וְלֹא סָכָל יָכוֹל לְקָרוֹתָהּ פָּסוּל. לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהַזְהֵר בְּצוּרַת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁלֹּא תִּדְמֶה הַיּוּ"ד לְוָא"ו וְלֹא וָא"ו לְיוּ"ד וְלֹא כ"ף לְבֵי"ת וְלֹא בֵּי"ת לְכָ"ף וְלֹא דָּ"ת לְרֵי"ש וְלֹא רֵי"ש לְדָ"ת וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה עַד שֶׁיָּרוּץ כָּל הַקּוֹרֵא בָּהֶן:

כ עוֹר שֶׁהָיָה נָקוּב לֹא יִכְתֹּב עַל גַּבֵּי הַנָּקֵב. וְכָל נָקֵב שֶׁהַדְּיוֹ עוֹבֶרֶת עָלָיו אֵינוֹ נָקֵב וּמֻתָּר לִכְתֹּב עָלָיו. לְפִיכָךְ מֻתָּר לִכְתֹּב עַל גַּבֵּי עוֹר הָעוֹף שֶׁנִּתְעַבֵּד. נִקַּב הָעוֹר אַחַר שֶׁנִּכְתַּב אִם נִקַּב בְּתוֹךְ הָאוֹת כְּגוֹן תּוֹךְ הֵ"א אוֹ תּוֹךְ מֵ"ם וְכֵן בְּשִׁאָר אוֹתִיּוֹת כָּשֵׁר. נִקַּב בַּיְרֵךְ שֶׁל אוֹת עַד שֶׁנִּפְסְקָה. אִם נִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנָּה מְלֹא אוֹת קְטַנָּה כָּשֵׁר וְהוּא שֶׁלֹּא תִּדְמֶה לְאוֹת אַחֶרֶת. וְאִם לֹא נִשְׁתַּיֵּר מִמֶּנָּה מְלֹא אוֹת קְטַנָּה פָּסוּלָה:

פרק ב

א כֵּיצַד כּוֹתְבִין אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. כּוֹתְבִין אַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת עַל אַרְבַּע קְלָפִין וְגוֹלְלִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ וּמַנִּיחִין אוֹתָן בְּאַרְבַּע בָּתִּים שֶׁהֵן מְחֻבָּרִין בְּעוֹר אֶחָד. וְשֶׁל יָד כּוֹתְבִין אוֹתָן הָאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת בְּאַרְבַּע דַּפִּין עַל קְלָף אֶחָד וְגוֹלְלוֹ כְּמִין סֵפֶר תּוֹרָה מְסוֹפוֹ לְתְחִלָּתוֹ וּמַנִּיחוֹ בְּבַיִת אֶחָד:

ב וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בַּפָּרָשִׁיּוֹת שֶׁאִם עָשָׂה הַסְּתוּמָה פְּתוּחָה אוֹ הַפְּתוּחָה סְתוּמָה פְּסָלָן. וּשְׁלֹשֶׁת הַפָּרָשִׁיּוֹת הָרִאשׁוֹנוֹת כֻּלָּן פְּתוּחוֹת וּפָרָשָׁה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא (דברים יא יג) "וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ" סְתוּמָה:

ג וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּמָלֵא וְחָסֵר עַד שֶׁיִּהְיוּ אַרְבַּעְתָּן כְּתוּבוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵן כְּתוּבוֹת בְּסֵפֶר תּוֹרָה הַבָּדוּק. שֶׁאִם כָּתַב הֶחָסֵר מָלֵא פָּסוּל עַד שֶׁיִּמְחֹק הַיָּתֵר. וְאִם כָּתַב הַמָּלֵא חָסֵר פָּסוּל וְאֵין לוֹ תַּקָּנָה. וְאֵלּוּ הֵן הַחֲסֵרוֹת וְהַמְּלֵאוֹת שֵׁשׁ בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ:

ד פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה (שמות יג ב) "קַדֶּשׁ לִי כָל בְּכוֹר" מָלֵא. זָכוֹר מָלֵא. בְּחֹזֶק חָסֵר. [הוֹצִיא מָלֵא. יֹצְאִים חָסֵר וָא"ו.] יְבִיאֲךָ מָלֵא. וְהָאֱמֹרִי חָסֵר. וְהַיְבוּסִי מָלֵא. לַאֲבֹתֶיךָ חָסֵר וָא"ו. הָעֲבֹדָה חָסֵר. מַצֹּת חָסֵר. הַשְּׁבִיעִי מָלֵא. מַצּוֹת מָלֵא. שְׁאֹר חָסֵר. גְּבֻלְךָ חָסֵר. בַּעֲבוּר מָלֵא. לְאוֹת מָלֵא. וּלְזִכָּרוֹן מָלֵא. עֵינֶיךָ מָלֵא. תּוֹרַת מָלֵא. הוֹצְאֲךָ חָסֵר יו"ד. הַחֻקָּה חָסֵר. לְמוֹעֲדָהּ מָלֵא:

ה פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה (שמות יג ה) "וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ" חָסֵר יו"ד. וְלַאֲבֹתֶיךָ חָסֵר וָא"ו. חֲמֹר חָסֵר. בְּכוֹר מָלֵא. בְּחֹזֶק חָסֵר. הוֹצִיאָנוּ מָלֵא. וַיַּהַרֹג חָסֵר. בְּכוֹר מָלֵא. מִבְּכֹר חָסֵר. וְעַד בְּכוֹר מָלֵא. זֹבַח חָסֵר וָא"ו. וְכָל בְּכוֹר מָלֵא. לְאוֹת מָלֵא. יְדָכָה כָּתוּב בְּהֵ"א. וּלְטוֹטָפֹת חָסֵר וָא"ו תְּנִינָא. עֵינֶיךָ מָלֵא. בְּחֹזֶק חָסֵר. הוֹצִיאָנוּ מָלֵא:

ו פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית (דברים ו ד) "שְׁמַע" עַיִ"ן שֶׁל שְׁמַע גְּדוֹלָה. דָּלֶ"ת שֶׁל אֶחָד גְּדוֹלָה. מְאֹדֶךָ חָסֵר. לְבָבְךָ מָלֵא. בְּבֵיתֶךָ בְּלֹא יו"ד שְׁנִיָּה. וּבְקוּמֶךָ מָלֵא. לְאוֹת מָלֵא. יָדֶךָ חָסֵר. לְטֹטָפֹת חָסֵר שְׁנֵי וָאוִי"ן. עֵינֶיךָ מָלֵא. מְזֻזוֹת חָסֵר וָא"ו רִאשׁוֹנָה. בֵּיתֶךָ בְּלֹא יו"ד שְׁנִיָּה. וּבִשְׁעָרֶיךָ מָלֵא:

ז פָּרָשָׁה רְבִיעִית (דברים יא יג) "וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ" חָסֵר. מְצֻוֹתַי בְּוָא"ו אַחַת. יוֹרֶה מָלֵא. וּמַלְקוֹשׁ מָלֵא. וְתִירֹשְׁךָ חָסֵר וָא"ו. וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מָלֵא. יְבוּלָהּ מָלֵא. הַטֹּבָה חָסֵר. נֹתֵן חָסֵר. אֹתָם חָסֵר. לְאוֹת מָלֵא. לְטוֹטָפֹת חָסֵר וָא"ו שְׁנִיָּה. עֵינֵיכֶם מָלֵא. אֹתָם חָסֵר. בְּבֵיתֶךָ בְּלֹא יו"ד שְׁנִיָּה. וּבְקוּמֶךָ מָלֵא. מְזוּזוֹת מָלֵא. בֵּיתֶךָ בְּלֹא יו"ד שְׁנִיָּה. וּבִשְׁעָרֶיךָ מָלֵא. לַאֲבֹתֵיכֶם חָסֵר וָא"ו:

ח וְצָרִיךְ לְהִזָּהֵר בְּתָגִין שֶׁל אוֹתִיּוֹת וְהֵן כְּמוֹ זַיְנִין זְקוּפוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן תָּג כְּמוֹ שֶׁהֵן כְּתוּבִין בְּסֵפֶר תּוֹרָה. וְאֵלּוּ הֵן הָאוֹתִיּוֹת הַמְתֻגָּגוֹת שֶׁבְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ:

ט פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה יֵשׁ בָּהּ אוֹת אַחַת בִּלְבַד וְהִיא מֵ"ם סְתוּמָה שֶׁל (שמות יג י) "מִיָּמִים" עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ זַיְנִי"ן. פָּרָשָׁה שְׁנִיָּה יֵשׁ לָהּ חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת וְכָל אַחַת מֵהֶן הֵ"א וְעַל כָּל הֵ"א מֻחְמְשְׁתָּן אַרְבַּע זַיְנִי"ן. וְהֵן הֵ"א שֶׁל (שמות יג יא) "וּנְתָנָהּ". וְהֵ"א רִאשׁוֹנָה וְהֵ"א אַחֲרוֹנָה שֶׁל (שמות יג טו) "הִקְשָׁה". וְהֵ"א שֶׁל (שמות יג טו) "וַיַּהַרֹג". וְהֵ"א שֶׁל (שמות יג טז) "יְדָכָה".

פָּרָשָׁה שְׁלִישִׁית יֵשׁ בָּהּ חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת וְאֵלּוּ הֵן קו"ף שֶׁל (דברים ו ז) "וּבְקוּמֶךָ" יֵשׁ עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ זַיְנִיי"ן. וְקוּ"ף שֶׁל (דברים ו ח) "וּקְשַׁרְתָּם" יֵשׁ עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ זַיְנִיי"ן. וְטֵי"ת טֵי"ת פֵּ"א שֶׁל (דברים ו ח) "לְטֹטָפֹת" עַל כָּל אוֹת מִשְׁלְשְׁתָּן אַרְבַּע זַיְנִיי"ן. פָּרָשָׁה רְבִיעִית יֵשׁ בָּהּ חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת. פֵּ"א שֶׁל (דברים יא יד) "וְאָסַפְתָּ" יֵשׁ עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ זַיְנִיי"ן. וְתָי"ו שֶׁל וְאָסַפְתָּ יֵשׁ עָלֶיהָ זַיְי"ן אַחַת. וְטֵי"ת טֵי"ת פֵּ"א שֶׁל (דברים יא יח) "לְטוֹטָפֹת" עַל כָּל אַחַת מִשְׁלְשְׁתָּן אַרְבַּע זַיְנִיי"ן. כָּל הָאוֹתִיּוֹת הַמִּתְאַיְּמוֹת שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה. וְאִם לֹא עָשָׂה הַתָּגִין אוֹ הוֹסִיף וְגָרַע בְּהֶן לֹא פָּסַל:

י הַלּוֹקֵחַ תְּפִלִּין מִמִּי שֶׁאֵינוֹ מֻמְחֶה צָרִיךְ לְבָדְקָן. לִקַּח מִמֶּנּוּ מֵאָה קְצִיצוֹת בּוֹדֵק מֵהֶן שָׁלֹשׁ קְצִיצוֹת. אוֹ שְׁתַּיִם שֶׁל רֹאשׁ וְאַחַת שֶׁל יָד אוֹ שְׁתַּיִם שֶׁל יָד וְאַחַת שֶׁל רֹאשׁ. אִם מְצָאָם כְּשֵׁרִים הֶחְזַק זֶה הָאִישׁ וַהֲרֵי כֻּלָּן כְּשֵׁרִים וְאֵין הַשְּׁאָר צָרִיךְ בְּדִיקָה. וְאִם לְקָחָם צְבָתִים צְבָתִים כֻּלָּן צְרִיכוֹת בְּדִיקָה שֶׁחֲזָקַת הַצְּבָתִים מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה לְקוּחִים:

יא הַכּוֹתֵב תְּפִלִּין בִּכְתַב יָדוֹ אוֹ שֶׁלְּקָחָן מִן הַמֻּמְחֶה אוֹ מִשְּׁאָר אָדָם וּבְדָקָן וְהֶחֱזִירָן לְעוֹרָן לְעוֹלָם אֵינוֹ צָרִיךְ לְבָדְקָם פַּעַם אַחֶרֶת וַאֲפִלּוּ לְאַחַר כַּמָּה שָׁנִים. כָּל זְמַן שֶׁחִפּוּיָן שָׁלֵם הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן. וְאֵין חוֹשְׁשִׁין לָהֶן שֶׁמָּא נִמְחֲקָה אוֹת מִתּוֹכָן אוֹ שֶׁנִּקְּבָה. הִלֵּל הַזָּקֵן הָיָה אוֹמֵר אֵלּוּ מְשָׁל אֲבִי אִימָּא:

פרק ג

א שְׁמוֹנָה הֲלָכוֹת יֵשׁ בְּמַעֲשֵׂה הַתְּפִלִּין כֻּלָּן הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. וּלְפִיכָךְ כֻּלָּן מְעַכְּבוֹת וְאִם שִׁנָּה בְּאַחַת מֵהֶן פָּסַל. וְאֵלּוּ הֵם. שֶׁיִּהְיוּ מְרֻבָּעוֹת. וְכֵן תְּפִירָתָן בְּרִבּוּעַ. וַאֲלַכְסוֹנָן בְּרִבּוּעַ עַד שֶׁיִּהְיֶה לָהֶן אַרְבַּע זָוִיּוֹת שָׁווֹת. וְשֶׁיִּהְיֶה בָּעוֹר שֶׁל רֹאשׁ צוּרַת שִׁי"ן מִימִין וּמִשְּׂמֹאל. וְשֶׁיִּכְרֹךְ הַפָּרָשִׁיּוֹת בְּמַטְלִית. וְשֶׁיִּכְרֹךְ אוֹתָן בְּשֵׂעָר מֵעַל הַמַּטְלִית. וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסָן בְּבָתֵּיהֶן. וְשֶׁיִּהְיוּ תּוֹפְרִין אוֹתָן בְּגִידִין. וְשֶׁעוֹשִׂין לָהֶן מַעְבֶּרֶת מֵעוֹר הַחִפּוּי שֶׁתִּכָּנֵס בָּהּ הָרְצוּעָה עַד שֶׁתְּהֵא עוֹבֶרֶת וְהוֹלֶכֶת בְּתוֹךְ תּוֹבָר שֶׁלָּהּ. וְשֶׁיִּהְיוּ הָרְצוּעוֹת שְׁחוֹרוֹת. וְשֶׁיִּהְיֶה הַקֶּשֶׁר שֶׁלָּהֶן קֶשֶׁר יְדוּעַ כְּצוּרַת דָּל"ת:

ב כֵּיצַד עוֹשִׂים תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. לוֹקְחִין עֵץ מְרֻבָּע אָרְכּוֹ כָּרְחְבּוֹ וּכְגָבְהוֹ. וְאִם הָיָה גָּבְהוֹ יוֹתֵר עַל רָחְבּוֹ אוֹ פָּחוֹת מִמֶּנּוּ אֵין בְּכָךְ כְּלוּם. וְאֵין מַקְפִּידִין אֶלָּא עַל אָרְכּוֹ שֶׁיִּהְיֶה כָּרָחְבּוֹ. וְחוֹפְרִין בּוֹ שִׁלְשָׁה חֲרִיצִין כְּדֵי שֶׁיֵּעָשֶׂה לוֹ אַרְבַּע רָאשִׁים כְּגוֹן זֶה:

וְלוֹקְחִין עוֹר וּמַרְטִיבִין אוֹתוֹ בְּמַיִם וּמְשִׁימִין בּוֹ אֶת הָעֵץ וּמַכְנִיסִין אֶת הָעוֹר בֵּין כָּל חָרִיץ

וְחָרִיץ וּמְכַמְּשִׁים אוֹתוֹ וְהוּא רָטֹב מִכָּאן וּמִכָּאן עַד שֶׁעוֹשִׂין בּוֹ דְּמוּת שִׁי״ן שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁין מִיָּמִין הַמְּנִיחַ תְּפִלִּין וּדְמוּת שִׁי״ן שֶׁיֵּשׁ לָהּ אַרְבָּעָה רָאשִׁים מִשְּׂמֹאל הַמְּנִיחַ:

ג וּמַנִּיחִין אֶת הָעוֹר עַל הָעֵץ עַד שֶׁיִּיבַשׁ. וְאַחַר כָּךְ חוֹלֵץ הָעוֹר מֵעַל גַּבֵּי הָאִמּוּם שֶׁל עֵץ וְנִמְצָא הָעוֹר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ אַרְבָּעָה בָּתִּים פְּנוּיִין. וּמַכְנִיסִין פָּרָשָׁה בְּכָל בַּיִת וּבַיִת. וּמַחְזִירִין מִקְצָת הָעוֹר מִלְּמַטָּה וְתוֹפְרִין אוֹתוֹ מֵאַרְבַּע פִּנּוֹתָיו. וּמַנִּיחִין מִן הָעוֹר שֶׁלְּמַטָּה מָקוֹם שֶׁתִּכָּנֵס בּוֹ הָרְצוּעָה כְּמוֹ תּוֹבָר וְהוּא הַנִּקְרָא מַעֲבֶרֶת:

ד וְכֵיצַד עוֹשִׂין תְּפִלִּין שֶׁל יָד. לוֹקְחִין עֵץ מְרֻבָּע אָרְכּוֹ כְּרָחְבּוֹ וְיִהְיֶה גָּבְהוֹ כְּאֶצְבַּע אוֹ יָתֵר עַל זֶה מְעַט אוֹ פָּחוֹת מְעַט וּמְחַפִּין אוֹתוֹ בְּעוֹר רָטֹב וּמַנִּיחִין אֶת הָעוֹר עַל הָאִמּוּם עַד שֶׁיִּיבַשׁ וְחוֹלֵץ אֶת הָעוֹר וּמַנִּיחַ אֶת אַרְבַּע הַפָּרָשִׁיּוֹת בְּמָקוֹם הָעֵץ וּמַחֲזִיר מִקְצַת הָעוֹר מִלְּמַטָּה וְתוֹפְרוֹ מֵאַרְבַּע פִּנּוֹתָיו. וּמַנִּיחִין מִן הָעוֹר תּוֹבָר מָקוֹם הָרְצוּעוֹת:

ה כֵּיצַד סִדּוּר הַפָּרָשִׁיּוֹת בְּתְפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ. מַכְנִיס פָּרָשָׁה אַחֲרוֹנָה שֶׁהִיא (דברים יא יג) ״וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ״ בְּבֵית רִאשׁוֹן שֶׁהוּא עַל יְמִין הַמְּנִיחַ. וּ (דברים ו ד) ״שְׁמַע״ סְמוּכָה לָהּ. (שמות יג יא) ״וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ״ בְּבַיִת שְׁלִישִׁי סְמוּכָה לִשְׁמַע. וְ(שמות יג ב) ״קַדֶּשׁ לִי״ בְּבַיִת רְבִיעִי שֶׁהוּא לִשְׂמֹאל הַמְּנִיחַ תְּפִלִּין כְּדֵי שֶׁיְּהֵא הַקּוֹרֵא שֶׁלְּפָנָיו כְּנֶגֶד פְּנֵי הַמְּנִיחַ קוֹרֵא עַל הַסֵּדֶר הַזֶּה כְּגוֹן זֶה: וְאִם הֶחֱלִיף סִדּוּר זֶה פְּסוּלוֹת:

ו תְּפִלָּה שֶׁל יָד כּוֹתְבָם בְּאַרְבָּעָה דַּפִּין בְּעוֹר אֶחָד אֹרֶךְ כְּסֵפֶר תּוֹרָה עַל סִדּוּרָן בַּתּוֹרָה כְּגוֹן זֶה

אִם כְּתָבָן עַל אַרְבַּע עוֹרוֹת וְהִכְנִיסָן בְּבַיִת אֶחָד יָצָא וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְדַבְּקָם:

ז כְּשֶׁהוּא גּוֹלֵל הַפָּרָשִׁיּוֹת בֵּין שֶׁל רֹאשׁ בֵּין שֶׁל יָד גּוֹלֵל אוֹתָן מִסּוֹפָן לִתְחִלָּתָן עַד שֶׁתִּמְצָא כְּשֶׁתִּפְתַּח הַפָּרָשָׁה תִּקְרָא כָּל פָּרָשָׁה וּפָרָשָׁה מִתְּחִלָּתָהּ עַד סוֹפָהּ:

ח וּכְשֶׁמַּכְנִיסִין אֶת הַפָּרָשִׁיּוֹת בַּבָּתִּים שֶׁלָּהֶם כּוֹרְכִין אוֹתָן בְּמִטְלִית וְעַל הַמִּטְלִית שֵׂעָר וְאַחַר כָּךְ מַכְנִיסִין אוֹתָן בְּבָתֵּיהֶן. וְשֵׂעָר זֶה צָרִיךְ לִהְיוֹת שְׂעַר בְּהֵמָה אוֹ שֶׁל חַיָּה טְהוֹרָה וַאֲפִלּוּ מִנְּבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן. וּכְבָר נָהֲגוּ כָּל הָעָם (לְבָרְכָן) [וְלָכָרְכָן] בְּשֵׂעָר זְנַב הָעֲגָלִים:

ט כְּשֶׁתּוֹפְרִין אֶת הַתְּפִלִּין אֵין תּוֹפְרִין אֶלָּא בְּגִידִין שֶׁל בְּהֵמָה אוֹ שֶׁל חַיָּה טְהוֹרָה וַאֲפִלּוּ מִנְּבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן. לוֹקְחִין הַגִּידִין שֶׁיֵּשׁ בַּעֲקֵב הַבְּהֵמָה אוֹ הַחַיָּה טְהוֹרִים וְהֵם לְבָנִים. וְאִם הֵם קָשִׁים מְרַכְּכִין אוֹתָן בַּאֲבָנִים וְכַיּוֹצֵא בָּהֶן עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ כְּפִשְׁתָּן וְטוֹוִין אוֹתָן וְשׁוֹזְרִין אוֹתָן וּבָהֶן תּוֹפְרִין הַתְּפִלִּין וִירִיעוֹת סֵפֶר תּוֹרָה:

י כְּשֶׁתּוֹפְרִין הַתְּפִלִּין תּוֹפְרִין אוֹתָן בְּרִבּוּעַ. וַהֲלָכָה רוֹוַחַת שֶׁיִּהְיוּ בְּכָל צַד שָׁלֹשׁ תְּפִירוֹת עַד שֶׁיִּהְיוּ הַכֹּל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה תְּפִירוֹת בֵּין שֶׁל יָד בֵּין שֶׁל רֹאשׁ. וְאִם עָשָׂה הַתְּפִירוֹת עֶשֶׂר אוֹ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה עוֹשֶׂה. וְכָל הַתְּפִירוֹת יִהְיֶה הַחוּט שֶׁלָּהֶן סוֹבֵב מִשְּׁתֵּי רוּחוֹת:

יא וְצָרִיךְ שֶׁיַּגִּיעַ הֶחָרִיץ שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ עַד מְקוֹם הַתֶּפֶר. וְאִם הָיָה הֶחָרִיץ נִכָּר כְּדֵי שֶׁיִּהְיוּ אַרְבָּעָה רָאשִׁין נִרְאִין לַכֹּל וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין הֶחָרִיץ מַגִּיעַ לִמְקוֹם הַתֶּפֶר כְּשֵׁרוֹת. וְאִם אֵין חָרִיץ נִכָּר פְּסוּלוֹת. וְצָרִיךְ לְהַעֲבִיר בְּתוֹךְ כָּל חָרִיץ וְחָרִיץ עַל גַּבֵּי הָעוֹר חוּט אוֹ מְשִׁיחָה לְהַבְדִּיל בֵּין בַּיִת לְבַיִת. וּמִנְהָג פָּשׁוּט לְהַעֲבִיר גִּיד מִגִּידֵי הַתְּפִירָה בְּכָל חָרִיץ וְחָרִיץ מִשְּׁלִשְׁתָּן:

יב וְכֵיצַד עוֹשִׂין הָרְצוּעוֹת. לוֹקְחִין רְצוּעָה שֶׁל עוֹר רְחָבָה כְּאֹרֶךְ הַשְּׁעוֹרָה. וְאִם הָיְתָה רְחָבָה מִזּוֹ הַשְּׁעוּר כְּשֵׁרָה. וְאֹרֶךְ רְצוּעָה שֶׁל רֹאשׁ כְּדֵי שֶׁתַּקִּיף אֶת הָרֹאשׁ וְיִקָּשֵׁר מִמֶּנָּה הַקֶּשֶׁר וְתִמָּתַח שְׁתֵּי הָרְצוּעוֹת מִכָּאן וּמִכָּאן עַד שֶׁיַּגִּיעוּ לַטַּבּוּר אוֹ לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ מְעַט. וְאֹרֶךְ רְצוּעָה שֶׁל יָד כְּדֵי שֶׁתַּקִּיף אֶת הַזְּרוֹעַ וְיִקָּשֵׁר מִמֶּנָּה הַקֶּשֶׁר וְתִמָּתַח רְצוּעָה אַחַת עַל אֶצְבַּע אֶמְצָעִית וְיִכְרֹךְ מִמֶּנָּה עַל אֶצְבָּעוֹ שָׁלֹשׁ כְּרִיכוֹת וְיִקָּשֵׁר. וְאִם הָיוּ הָרְצוּעוֹת אֲרֻכוֹת יָתֵר עַל שִׁעוּרִים הָאֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת:

יג וּמַכְנִיס רְצוּעָה שֶׁל רֹאשׁ בַּתּוֹבָר שֶׁלָּהּ. וּמַקִּיף בְּמִדַּת רֹאשׁוֹ וְקוֹשֵׁר קֶשֶׁר מְרֻבָּע כְּמִין דָּלֶ"ת. וְקֶשֶׁר זֶה צָרִיךְ כָּל תַּלְמִיד חָכָם לְלָמְדוֹ וְאִי אֶפְשָׁר לְהוֹדִיעַ צוּרָתוֹ בִּכְתָב אֶלָּא בְּרַאִית הָעַיִן. וְכֵן בְּשֶׁל יָד קוֹשֵׁר קֶשֶׁר כְּמִין יו"ד. וְתִהְיֶה הָרְצוּעָה שֶׁל יָד עוֹלָה וְיוֹרֶדֶת בְּתוֹךְ הַקֶּשֶׁר כְּדֵי שֶׁיַּרְחִיב וְיַקְצֵר בְּעֵת שֶׁיִּרְצֶה לְקַשֵּׁר עַל יָדוֹ:

יד הָרְצוּעוֹת שֶׁל תְּפִלִּין בֵּין שֶׁל רֹאשׁ בֵּין שֶׁל יָד פְּנֵיהֶם הַחִיצוֹנִים שְׁחוֹרִים וְזוֹ הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. אֲבָל אֲחוֹרֵי הָרְצוּעוֹת הוֹאִיל וּמִבִּפְנִים הֵן אִם הָיוּ יְרֻקּוֹת אוֹ לְבָנוֹת כְּשֵׁרוֹת. אֲדֻמּוֹת לֹא יַעֲשֶׂה שֶׁמָּא תֵּהָפֵךְ הָרְצוּעָה וּגְנַאי הוּא לוֹ. וְלֹא יִהְיֶה אֲחוֹרֵי הָרְצוּעָה לְעוֹלָם אֶלָּא כְּעֵין הַקְּצִיצָה אִם יְרֻקָּה יְרֻקִּין וְאִם לְבָנָה לְבָנִים. וְנוֹי הוּא לַתְּפִלִּין שֶׁיִּהְיוּ כֻּלָּן שְׁחוֹרוֹת הַקְּצִיצָה וְהָרְצוּעָה כֻּלָּהּ:

טו הָעוֹר שֶׁמְּחַפִּין בּוֹ הַתְּפִלִּין וְשֶׁעוֹשִׂין מִמֶּנּוּ הָרְצוּעוֹת הוּא עוֹר שֶׁל בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה אוֹ עוֹף הַטְּהוֹרִים וַאֲפִלּוּ נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶן. וְאִם עָשָׂה מֵעוֹר טְמֵאִים אוֹ שֶׁחִפָּה תְּפִלִּין בְּזֶהֶב פְּסוּלוֹת. וְעוֹר הָרְצוּעָה צָרִיךְ עִבּוּד לִשְׁמָהּ. אֲבָל בְּעוֹר שֶׁמְּחַפִּין בּוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ עִבּוּד כְּלָל אֲפִלּוּ עָשָׂהוּ מַצָּה כָּשֵׁר. וּמְקוֹמוֹת הָרִבּוֹה נָהֲגוּ לַעֲשׂוֹת אוֹתָן בְּעוֹר מַצָּה:

טז אֵין עוֹשִׂין הַתְּפִלִּין אֶלָּא יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲשָׂיָתָן כִּכְתִיבָתָן מִפְּנֵי הַשִּׁי"ן שֶׁעוֹשִׂין בָּעוֹר כְּמוֹ שֶׁאָמַרְנוּ. לְפִיכָךְ אִם חִפָּן הַכּוּתִי אוֹ תְּפָרָן פְּסוּלוֹת וְהוּא הַדִּין לְכָל הַפָּסוּל לְכָתְבָן שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה אוֹתָן:

יז תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ שֶׁל יָד וְשֶׁל יָד עוֹשִׂין אוֹתָהּ שֶׁל רֹאשׁ לְפִי שֶׁאֵין מוֹרִידִין מִקְּדֻשָּׁה חֲמוּרָה לְקְדֻשָּׁה קַלָּה. וְכֵן רְצוּעָה שֶׁל תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אֵין עוֹשִׂין אוֹתָהּ לִתְפִלָּה

שֶׁל יָד. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁלְּבָשָׁן. אֲבָל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁלֹּא לְבָשָׁן אָדָם מֵעוֹלָם אִם רָצָה לְהַחֲזִירָן לְיָד מֻתָּר. וְכֵיצַד עוֹשִׂין. טוֹלָה עָלֶיהָ עוֹר עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה אַחַת וְקוֹשְׁרָהּ עַל יָדוֹ:

יח תְּפִלִּין שֶׁנִּפְסְקוּ הַתְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶן אִם הָיוּ שְׁתֵּי הַתְּפִירוֹת זוֹ בְּצַד זוֹ אוֹ שֶׁנִּפְסְקוּ שָׁלֹשׁ תְּפִירוֹת אֲפִלּוּ זוֹ שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד זוֹ הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּישָׁנוֹת אֲבָל בַּחֲדָשׁוֹת כָּל זְמַן שֶׁפְּנֵי טַבְלָן קַיָּמוֹת כְּשֵׁרוֹת. וְאֵלּוּ הֵן הַחֲדָשׁוֹת כָּל שֶׁאוֹחֲזִין מִקְצָת הָעוֹר שֶׁנִּקְרַע תְּפָרוֹ וְתוֹלִין בּוֹ הַתְּפִלִּין וְהוּא חָזָק וְאֵינוֹ נִכְרָת הֲרֵי אֵלּוּ חֲדָשׁוֹת. וְאִם אֵין רָאוּי לְתְלוֹת בּוֹ אֶלָּא הוּא נִפְסָק הֲרֵי אֵלּוּ יְשָׁנוֹת:

יט רְצוּעָה שֶׁנִּפְסְקָה אֵין קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ וְאֵין תּוֹפְרִין אוֹתָהּ אֶלָּא מוֹצִיאָהּ וְגוֹנְזָהּ וְעוֹשִׂין אַחֶרֶת. וְשִׁיּוּרֵי הָרְצוּעָה פְּסוּלִין עַד שֶׁיְּהֵא אָרְכָּהּ וְרָחְבָּהּ כַּשָּׁעוּר אוֹ יֶתֶר עָלָיו. וּלְעוֹלָם יִזָּהֵר לִהְיוֹת פְּנֵי הָרְצוּעָה לְמַעְלָה בְּעֵת שֶׁקּוֹשֵׁר אוֹתָן עַל יָדוֹ וְעַל רֹאשׁוֹ:

פרק ד

א הֵיכָן מְנִיחִין תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. מְנִיחִין אוֹתָן עַל הַקְּדְקֹד שֶׁהוּא סוֹף הַשֵּׂעָר שֶׁכְּנֶגֶד הַפָּנִים וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁמּוֹחוֹ שֶׁל תִּינוֹק רוֹפֵס בּוֹ. וְצָרִיךְ לְכַוֵּן אוֹתָם בָּאֶמְצַע כְּדֵי שֶׁיְּהוּ בֵּין הָעֵינַיִם. וְיִהְיֶה הַקֶּשֶׁר בְּגֹבַהּ הָעֹרֶף שֶׁהוּא סוֹף הַגַּלְגֹּלֶת:

ב וְשֶׁל יָד קוֹשֵׁר אוֹתָהּ עַל שְׂמֹאלוֹ עַל הַקִּבֹּרֶת וְהוּא הַבָּשָׂר הַתּוֹפֵחַ שֶׁבַּמַּרְפֵּק שֶׁבֵּין פֶּרֶק הַכָּתֵף וּבֵין פֶּרֶק הַזְּרוֹעַ שֶׁנִּמְצָא כְּשֶׁהוּא מְדַבֵּק מַרְפֵּקוֹ לְצַלָּעָיו תִּהְיֶה תְּפִלָּה כְּנֶגֶד לִבּוֹ וְנִמְצָא מְקַיֵּם (דברים ו ו) "וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" (דברים ו ו) "עַל לְבָבֶךָ":

ג הַמַּנִּיחַ תְּפִלָּה שֶׁל יָד עַל פַּס יָדוֹ אוֹ שֶׁל רֹאשׁ עַל מִצְחוֹ הֲרֵי זֶה דֶּרֶךְ צְדוֹקִים. הָעוֹשֶׂה תְּפִלָּתוֹ עֻגָּלָה כֶּאֱגוֹז אֵין בָּהּ מִצְוָה כְּלָל. אִטֵּר מֵנִיחַ תְּפִלִּין בִּימִינוֹ שֶׁהוּא שְׂמֹאל שֶׁלּוֹ. וְאִם הָיָה שׁוֹלֵט בִּשְׁתֵּי יָדָיו מֵנִיחַ אוֹתָהּ בִּשְׂמֹאלוֹ שֶׁהוּא שְׂמֹאל כָּל אָדָם. וּמְקוֹם קְשִׁירַת הַתְּפִלִּין וּמְקוֹם הֲנָחָתָן מִפִּי הַשְּׁמוּעָה לְמָדוּם:

ד תְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל יָד וְשֶׁל יָד אֵינָהּ מְעַכֶּבֶת שֶׁל רֹאשׁ מִפְּנֵי שֶׁהֵן שְׁתֵּי מִצְוֹוֹת זוֹ לְעַצְמָהּ וְזוֹ לְעַצְמָהּ. וְכֵיצַד מְבָרְכִין. עַל שֶׁל רֹאשׁ מְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ עַל מִצְוַת תְּפִלִּין. וְעַל שֶׁל יָד מְבָרֵךְ אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין:

ה בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים כְּשֶׁהֵנִיחַ אַחַת מֵהֶן אֲבָל אִם הֵנִיחַ שְׁתֵּיהֶן מְבֹרָךְ בְּרָכָה אַחַת וְהִיא לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין. וְקוֹשֵׁר שֶׁל יָד וְאַחַר כָּךְ מֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ. וּכְשֶׁהוּא חוֹלֵץ חוֹלֵץ שֶׁל רֹאשׁ וְאַחַר כָּךְ חוֹלֵץ שֶׁל יָד:

ו מִי שֶׁבֵּרַךְ לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין וְקִשֵּׁר תְּפִלִּין שֶׁל יָד אָסוּר לוֹ לְסַפֵּר וַאֲפִלּוּ לְהָשִׁיב שָׁלוֹם לְרַבּוֹ עַד שֶׁיָּנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ. וְאִם שָׂח הֲרֵי זוֹ עֲבֵרָה וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ בְּרָכָה שְׁנִיָּה עַל מִצְוַת תְּפִלִּין וְאַחַר כָּךְ מֵנִיחַ שֶׁל רֹאשׁ:

ז תְּפִלִּין כָּל זְמַן שֶׁמְּנִיחָן מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן וַאֲפִלּוּ חוֹלֵץ וְלוֹבֵשׁ כַּמָּה פְּעָמִים בְּיוֹם. וְכָל הַמִּצְוֹות כֵּלָּן מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם קֹדֶם לַעֲשׂיָתָן. לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל הַתְּפִלָּה שֶׁל יָד אַחַר הֲנָחָה עַל הַקִּבֹּרֶת קֹדֶם קְשִׁירָתָן. שֶׁקְּשִׁירָתָן זוֹ הִיא עֲשׂיָתָן:

ח כְּשֶׁחוֹלֵץ אָדָם תְּפִלָּיו לְהַצְנִיעָן בְּכֹלִי לֹא יַנִּיחַ שֶׁל יָד מִלְמַטָּה וְשֶׁל רֹאשׁ מִלְמַעְלָה מִפְּנֵי שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁהוּא רוֹצֶה לִלְבְּשָׁן יִפְגַּע בְּשֶׁל רֹאשׁ תְּחִלָּה וְנִמְצָא שֶׁמַּנִּיחָהּ וּמוֹצִיא שֶׁל יָד לְפִי שֶׁאֵין לוֹבְשִׁין שֶׁל רֹאשׁ קֹדֶם שֶׁל יָד. וְאָסוּר לְאָדָם לְהַנִּיחַ מִצְוָה וְלַעֲבֹר מִמֶּנָּה לְמִצְוָה אַחֶרֶת אֶלָּא מִצְוָה שֶׁתָּבוֹא לְיָדוֹ שֶׁל אָדָם בַּתְּחִלָּה בָּהּ הוּא מִתְעַסֵּק. לְפִיכָךְ צָרִיךְ לְהַנִּיחַ שֶׁל יָד לְמַעְלָה כְּדֵי שֶׁיִּפְגַּע בָּהּ תְּחִלָּה וְיִלְבַּשׁ עַל הַסֵּדֶר:

ט כְּלֵי שֶׁהֵכִינוֹ לְהַנִּיחַ בּוֹ תְּפִלִּין וְהִנִּיחָם בּוֹ נִתְקַדֵּשׁ וְאָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ בְּדִבְרֵי חֹל. הֵכִינוֹ וְלֹא הִנִּיחַ בּוֹ אוֹ שֶׁהִנִּיחַ בּוֹ עֲרָאי וְלֹא הֵכִינוֹ לֹא נִתְקַדֵּשׁ וַהֲרֵי הוּא חֹל כְּמוֹ שֶׁהָיָה. וְאָסוּר לְתָלוֹת אֶת הַתְּפִלִּין בֵּין בָּרְצוּעָה בֵּין בַּתְּפִלָּה עַצְמָהּ אֲבָל תּוֹלֶה הוּא אֶת הַכִּיס שֶׁהַתְּפִלִּין מֻנָּחִין בּוֹ:

י זְמַן הֲנָחַת הַתְּפִלִּין בַּיּוֹם וְלֹא בַּלַּיְלָה שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג י) "מִיָּמִים יָמִימָה". (שמות יג י) "חֻקָּה" זוֹ הִיא מִצְוַת תְּפִלִּין. וְכֵן שַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים אֵינָן זְמַן תְּפִלִּין שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג טז) "וְהָיָה לְאוֹת" וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים הֵן עַצְמָן אוֹת. וּמֵאֵימָתַי זְמַן הֲנָחָתָן מִשֶּׁיִּרְאֶה אֶת חֲבֵרוֹ בְּרִחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת וְיַכִּירֶהוּ, עַד שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה:

יא מִי שֶׁהֵנִיחַ תְּפִלִּין קֹדֶם שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה וְחָשְׁכָה עָלָיו אֲפִלּוּ הֵן עָלָיו כָּל הַלַּיְלָה מֻתָּר. וְאֵין מוֹרִין דָּבָר זֶה לָרַבִּים אֶלָּא מְלַמְּדִין אֶת הַכֹּל שֶׁלֹּא יָנִיחוּ תְּפִלִּין עֲלֵיהֶן בַּלַּיְלָה אֶלָּא יַחְלְצוּ אוֹתָן מִשֶּׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה. וְכָל הַמַּנִּיחַ תְּפִלִּין לְכַתְּחִלָּה אַחַר שֶׁתִּשְׁקַע הַחַמָּה עוֹבֵר בְּלָאו שֶׁנֶּאֱמַר (שמות יג י) "וְשָׁמַרְתָּ אֶת הַחֻקָּה הַזֹּאת" וְגוֹ' (שמות יג י) "מִיָּמִים יָמִימָה":

יב הָיָה בָּא בַּדֶּרֶךְ וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וְשָׁקְעָה עָלָיו הַחַמָּה וְקָדַשׁ הַיּוֹם מַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁהוּא מַגִּיעַ לְבֵיתוֹ וְחוֹלֵץ. הָיָה יוֹשֵׁב בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וְקָדַשׁ עָלָיו הַיּוֹם מַנִּיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְבֵיתוֹ וְחוֹלֵץ. וְאִם יֵשׁ בַּיִת סָמוּךְ לַחוֹמָה שֶׁמִּשְׁתַּמְּרִין בּוֹ מַנִּיחָן שָׁם. וְאִם לֹא חָלַץ תְּפִלָּיו מִשֶּׁשָּׁקְעָה הַחַמָּה מִפְּנֵי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מָקוֹם לְשָׁמְרָן וְנִמְצְאוּ עָלָיו כְּדֵי לְשָׁמְרָן מֻתָּר:

יג כָּל הַפָּטוּר מִקְּרִיאַת שְׁמַע פָּטוּר מִתְּפִלִּין. קָטָן שֶׁיּוֹדֵעַ לִשְׁמֹר תְּפִלָּיו אֲבִיו לוֹקֵחַ לוֹ תְּפִלִּין כְּדֵי לְחַנְּכוֹ בְּמִצְוֹות. חוֹלֵי מֵעַיִם וְכָל מִי שֶׁלֹּא יָכוֹל לִשְׁמֹר אֶת נְקִבָּיו אֶלָּא בְּצַעַר פָּטוּר

מִן הַתְּפִלִּין. וְכָל הַטְּמֵאִים כֻּלָּן חַיָּבִין בִּתְפִלִּין כִּטְהוֹרִים. מִצְטַעֵר וּמִי שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ מְיֻשֶּׁבֶת וּנְכוֹנָה עָלָיו פָּטוּר מִן הַתְּפִלִּין שֶׁהַמְּנִיחַ תְּפִלִּין אָסוּר לוֹ לְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶן. כֹּהֲנִים בְּשָׁעַת הָעֲבוֹדָה וְהַלְוִיִּם בְּשָׁעָה שֶׁאוֹמְרִים הַשִּׁיר עַל הַדּוּכָן וְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים בַּמִּקְדָּשׁ פְּטוּרִין מִן הַתְּפִלָּה וּמִן הַתְּפִלִּין:

יד חַיָּב אָדָם לְמַשְׁמֵשׁ בִּתְפִלָּיו כָּל זְמַן שֶׁהֵם עָלָיו שֶׁלֹּא יַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מֵהֶם אֲפִלּוּ רֶגַע אֶחָד. שֶׁקְּדֻשָּׁתָן גְּדוֹלָה מִקְּדֻשַּׁת הַצִּיץ. שֶׁהַצִּיץ אֵין בּוֹ אֶלָּא שֵׁם אֶחָד וְאֵלּוּ יֵשׁ בָּהֶם אֶחָד וְעֶשְׂרִים שֵׁם שֶׁל יוֹ"ד הֵ"א בְּשֶׁל רֹאשׁ וּכְמוֹתָן בְּשֶׁל יָד:

טו תְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי שֶׁיְּזֹהֵר שֶׁלֹּא תֵּצֵא מִמֶּנּוּ רוּחַ מִלְמַטָּה כָּל זְמַן שֶׁהֵם עָלָיו. לְפִיכָךְ אָסוּר לִישַׁן בָּהֶם לֹא שְׁנַת קֶבַע וְלֹא שְׁנַת עַרַאי אֶלָּא אִם הִנִּיחַ עֲלֵיהֶן סוּדָר וְלֹא הָיְתָה עִמּוֹ אִשָּׁה יָשֵׁן בָּהֶם שְׁנַת עַרַאי. וּכְיצַד הוּא עוֹשֶׂה. מַנִּיחַ רֹאשׁוֹ בֵּין בִּרְכָּיו וְהוּא יוֹשֵׁב וְיָשֵׁן:

טז הָיוּ תְּפִלָּיו כְּרוּכִין בְּיָדוֹ מֻתָּר לִישַׁן בָּהֶם אֲפִלּוּ שְׁנַת קֶבַע. וְאֵינוֹ אוֹכֵל בָּהֶם אֶלָּא אֲכִילַת עַרַאי. אֲבָל אִם נִכְנַס לִסְעֻדַּת קֶבַע חוֹלְצָן וּמַנִּיחָן עַל שֻׁלְחָנוֹ עַד שֶׁיִּטֹּל יָדָיו וְאַחַר כָּךְ יְנִיחֵם וִיבָרֵךְ עַל מְזוֹנוֹ וְהוּא לָבוּשׁ בָּהֶן:

יז הָיָה לָבוּשׁ תְּפִלִּין וְהֻצְרַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא לֹא יַנִּיחַ הַתְּפִלִּין בַּחוֹרִין הַסְּמוּכִין לְרְשׁוּת הָרַבִּים וְיִכָּנֵס שֶׁמָּא יִטְלוּם עוֹבְרֵי דְּרָכִים. כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. אֲפִלּוּ הֻצְרַךְ לְהַשְׁתִּין מַיִם חוֹלֵץ תְּפִלָּיו בִּרְחוּק אַרְבַּע אַמּוֹת וְגוֹלְלָן בִּבְגָדוֹ כְּמִין סֵפֶר תּוֹרָה וְאוֹחֲזָן בִּימִינוֹ כְּנֶגֶד לִבּוֹ. וְיִזָּהֵר כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא רְצוּעָה יוֹצֵאת מִתַּחַת יָדוֹ טֶפַח. וְנִכְנָס וְעוֹשֶׂה צָרְכָיו. וּכְשֶׁיֵּצֵא מַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִבֵּית הַכִּסֵּא וְלוֹבְשָׁן:

יח בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּבֵית הַכִּסֵּא הַקָּבוּעַ שֶׁאֵין נִיצוֹצוֹת נִתָּזוֹת עָלָיו. אֲבָל בֵּית הַכִּסֵּא עֲרַאי לֹא יִכָּנֵס בָּהֶן כְּשֶׁהֵם גְּלוּלִים אֶלָּא חוֹלֵץ אוֹתָן וְנוֹתְנָן לַחֲבֵרוֹ לְשָׁמְרָן. וְאֵין מִי רַגְלַיִם כְּלִין אֲפִלּוּ בְּבֵית הַכִּסֵּא קָבוּעַ אֶלָּא בִּישִׁיבָה. וְאִם הָיָה עָפָר תְּחוּחַ אֲפִלּוּ בַּעֲמִידָה. הָיָה בְּמָקוֹם קָשֶׁה יַעֲמֹד בְּמָקוֹם מִדְרוֹן כְּדֵי שֶׁלֹּא יִנָּתְזוּ נִיצוֹצוֹת עָלָיו:

יט הָיָה לָבוּשׁ בִּתְפִלִּין וְהֻצְרַךְ לְבֵית הַכִּסֵּא לְעֵת עֶרֶב וְלֹא נִשְׁאַר מִן הַיּוֹם כְּדֵי לְלָבְשָׁן אַחַר שֶׁיֵּצֵא לֹא יִכָּנֵס בָּהֶם גְּלוּלִים בִּבְגָדוֹ וַאֲפִלּוּ לְהַשְׁתִּין מַיִם בְּבֵית הַכִּסֵּא קָבוּעַ. אֶלָּא כֵּיצַד יַעֲשֶׂה. חוֹלְצָן וּמַנִּיחָן בְּכֶלְיָן אִם הָיָה בּוֹ טֶפַח אוֹ בִּכְלִי שֶׁאֵינוֹ כֶּלְיָן אַף עַל פִּי שֶׁאֵין בּוֹ טֶפַח וְאוֹחֵז הַכְּלִי בְּיָדוֹ וְנִכְנָס. וְכֵן אִם הֻצְרַךְ בַּלַּיְלָה מַנִּיחָן בִּכְלִי וְאוֹחֵז הַכְּלִי בְּיָדוֹ וְנִכְנָס:

כ שָׁכַח וְנִכְנַס לְבֵית הַכִּסֵּא וְהוּא לָבוּשׁ תְּפִלִּין מֵנִיחַ יָדוֹ עֲלֵיהֶן עַד שֶׁיִּגְמֹר עַמּוּד רִאשׁוֹן וְיוֹצֵא וְחוֹלֵץ. אַחַר כָּךְ נִכְנַס וְעוֹשֶׂה צָרְכָיו. שֶׁאִם יַפְסִיק בְּעַמּוּד רִאשׁוֹן בֵּין בִּגְדוֹלִים בֵּין בִּקְטַנִּים יָבוֹא לִידֵי חֲלָאִים שֶׁיֵּשׁ בְּהֶן סַכָּנָה גְּדוֹלָה:

כא שָׁכַח וְשִׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בִּתְפִלִּין הֲרֵי זֶה לֹא יֹאחַז לֹא בָּרְצוּעָה וְלֹא בַּקְּצִיצָה עַד שֶׁיִּטֹּל יָדָיו וְיִטָּלֵם מִפְּנֵי שֶׁהַיָּדַיִם עַסְקָנִיּוֹת:

כב הַנִּכְנָס לְבֵית הַמֶּרְחָץ מָקוֹם שֶׁבָּנֵי אָדָם עוֹמְדִין לְבוּשִׁין מֻתָּר לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין. וּמָקוֹם שֶׁבָּנֵי אָדָם עוֹמְדִין שָׁם מְקֻצָּתָן עֲרוּמִים וּמְקֻצָּתָן לְבוּשִׁין אֵינוֹ חוֹלֵץ תְּפִלָּיו וְאֵינוֹ מֵנִיחַ שָׁם תְּפִלִּין לְכַתְּחִלָּה. וּמָקוֹם שֶׁבָּנֵי אָדָם עוֹמְדִים עֲרוּמִים חוֹלֵץ תְּפִלָּיו וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ מֵנִיחַ:

כג לֹא יְהַלֵּךְ אָדָם בְּבֵית הַקְּבָרוֹת וּתְפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ. וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל מֵת אוֹ בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת שֶׁל קֶבֶר צָרִיךְ לַחֲלֹץ תְּפִלָּיו עַד שֶׁיִּרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת. וְלֹא יִלְבַּשׁ אָדָם תְּפִלִּין עַד שֶׁיְּכַסֶּה עֶרְוָתוֹ וְיִלְבַּשׁ בְּגָדָיו. הַנּוֹשֵׂא מַשָּׂאוֹי עַל רֹאשׁוֹ חוֹלֵץ תְּפִלָּיו שֶׁל רֹאשׁ עַד שֶׁיְּסִיר הַמַּשָּׂאוֹי מֵעָלָיו וַאֲפִלּוּ מִטְפַּחַת אָסוּר לְהַנִּיחַ עַל הָרֹאשׁ שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּפִלִּין. אֲבָל צוֹנֵף הוּא מִצְנָפְתּוֹ עַל תְּפִלָּיו:

כד בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תְּפִלִּין אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ בּוֹ מִטָּתוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיאֵם אוֹ יַנִּיחֵם בְּכִלִּי וְיַנִּיחַ הַכְּלִי בְּכְלִי אַחֵר שֶׁאֵינוֹ כֶּלִים. אֲבָל אִם הָיָה הַכְּלִי הַשֵּׁנִי מְזֻמָּן לָהֶם אֲפִלּוּ עֶשְׂרָה כֵּלִים כִּכְלִי אֶחָד הֵן חֲשׁוּבִין. וְאִם הִנִּיחָן כְּלִי בְּתוֹךְ כְּלִי מֻתָּר לְהַנִּיחָן תַּחַת מְרַאֲשֹׁתָיו בֵּין כַּר לְכֶסֶת שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד רֹאשׁוֹ כְּדֵי לְשָׁמְרָן וַאֲפִלּוּ אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ בַּמִּטָּה:

כה קְדֻשַּׁת תְּפִלִּין קְדֻשָּׁתָן גְּדוֹלָה הִיא. שֶׁכָּל זְמַן שֶׁהַתְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ שֶׁל אָדָם וְעַל זְרוֹעוֹ הוּא עָנָו וְיִרֵא שָׁמַיִם וְאֵינוֹ נִמְשָׁךְ בִּשְׂחוֹק וּבְשִׂיחָה בְּטֵלָה וְאֵינוֹ מְהֵרְהֵר מַחֲשָׁבוֹת רָעוֹת אֶלָּא מְפַנֶּה לִבּוֹ בְּדִבְרֵי הָאֱמֶת וְהַצֶּדֶק. לְפִיכָךְ צָרִיךְ אָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל לְהָיוֹתָן עָלָיו כָּל הַיּוֹם שֶׁמִּצְוָתָן כָּךְ הִיא. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַב תַּלְמִידוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל יָמָיו לֹא רָאוּהוּ שֶׁהָלַךְ אַרְבַּע אַמּוֹת בְּלֹא תּוֹרָה אוֹ בְּלֹא צִיצִית אוֹ בְּלֹא תְּפִלִּין:

כו אַף עַל פִּי שֶׁמִּצְוָתָן לְלָבְשָׁן כָּל הַיּוֹם, בִּשְׁעַת תְּפִלָּה יוֹתֵר מִן הַכֹּל. אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַקּוֹרֵא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלֹא תְּפִלִּין כְּאִלּוּ מֵעִיד עֵדוּת שֶׁקֶר בְּעַצְמוֹ. וְכָל שֶׁאֵינוֹ מֵנִיחַ תְּפִלִּין עוֹבֵר בִּשְׁמוֹנָה עֲשֵׂה שֶׁהֲרֵי בְּאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת צִוָּה עַל תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְעַל תְּפִלִּין שֶׁל יָד. וְכָל הָרָגִיל בִּתְפִלִּין מַאֲרִיךְ יָמִים שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו לח טז) "ה' עֲלֵיהֶם יִחְיוּ":

פרק ה

א כֵּיצַד כּוֹתְבִין אֶת הַמְּזוּזָה. כּוֹתְבִין שְׁתֵּי פָּרָשִׁיּוֹת (דברים ו ד) "שְׁמַע" (דברים יא יג) "וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ" עַל דַּף אֶחָד בִּירִיעָה אַחַת וְעוֹשֶׂה לָהּ רֶוַח מִלְמַטָּה וְרֶוַח מִלְמַעְלָה כְּמוֹ חֲצִי צִפֹּרֶן. וְאִם כְּתָבָהּ בִּשְׁנַיִם אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה דַּפִּין כְּשֵׁרָה. וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂנָּה כְּזָנָב אוֹ כְּמוֹ עִגּוּל אוֹ כְּקוּבָּה וְאִם עָשָׂה כְּאַחַת מֵאֵלֶּה פְּסוּלָה. כְּתָבָהּ שֶׁלֹּא עַל הַסֵּדֶר כְּגוֹן שֶׁהִקְדִּים פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה פְּסוּלָה. כְּתָבָהּ בִּשְׁנֵי עוֹרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁתְּפָרָן פְּסוּלָה. סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה וּתְפִלִּין

שֶׁבָּלוּ אֵין עוֹשִׂין מֵהֶן מְזוּזָה. וְלֹא מִן הַגִּלְיוֹנִים שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה אֵין כּוֹתְבִין עָלָיו מְזוּזָה לְפִי שֶׁאֵין מוֹרִידִין מִקְדֻשָּׁה חֲמוּרָה לִקְדֻשָּׁה קַלָּה:

ב וּמִצְוָה לַעֲשׂוֹת רֶוַח שֶׁבֵּין פָּרָשַׁת (דברים ו ד) "שְׁמַע" לְ (דברים יא יג) "וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ" פָּרָשָׁה סְתוּמָה. וְאִם עָשָׂה אוֹתָהּ פְּתוּחָה כְּשֵׁרָה לְפִי שֶׁאֵינָהּ סְמוּכָה לָהּ מִן הַתּוֹרָה. וְצָרִיךְ לְהַזְהֵר בְּתָגִין שֶׁבָּהּ. וְאֵלּוּ הֵן הַתָּגִין שֶׁעוֹשִׂין בַּמְּזוּזָה:

ג פָּרָשָׁה רִאשׁוֹנָה יֵשׁ בָּהּ שֶׁבַע אוֹתִיּוֹת עַל כָּל אוֹת מֵהֶן שְׁלֹשָׁה זַיְנִי"ן. וְאֵלּוּ הֵן. שִׁי"ן עַי"ן שֶׁל (דברים ו ד) "שְׁמַע" וְנוּ"ן דְּ(דברים ו ה) "נַפְשְׁךָ" וּתְרֵי זַיְנִי"ן שֶׁל מְזוּזוֹת וּתְרֵי טֵיתֵי"ן שֶׁל (דברים ו ח) "טְטָפֹת". וּפָרָשָׁה שְׁנִיָּה יֵשׁ בָּהּ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת עַל כָּל אוֹת מֵהֶן שְׁלֹשָׁה זַיְנִי"ן. וְאֵלּוּ הֵן. גִּימֶ"ל שֶׁל (דברים יא יד) "דְּגָנְךָ" וּתְרֵי זַיְנִי"ן שֶׁל (דברים ו ט) "מְזוּזוֹת" וּתְרֵי טֵיתֵי"ן שֶׁל טַטָפוֹת וְצַדִּיי"ק שֶׁל (דברים יא כא) "הָאָרֶץ". וְאִם לֹא עָשָׂה תָּגִין אוֹ שֶׁהוֹסִיף בָּהֶן אוֹ גָּרַע מֵהֶן לֹא פָּסַל. וְאִם כְּתָבָהּ שֶׁלֹּא בְּשׂרְטוּט אוֹ שֶׁלֹּא דִּקְדֵּק בְּמִלֹּא וְחָסֵר אוֹ שֶׁהוֹסִיף מִבִּפְנִים אֲפִלּוּ אוֹת אַחַת הֲרֵי זוֹ פְּסוּלָה:

ד מִנְהָג פָּשׁוּט שֶׁכּוֹתְבִים עַל הַמְּזוּזָה מִבַּחוּץ כְּנֶגֶד הָרֶוַח שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה שַׁדַּי וְאֵין בָּזֶה הֶפְסֵד לְפִי שֶׁהוּא מִבַּחוּץ. אֲבָל אֵלּוּ שֶׁכּוֹתְבִין מִבִּפְנִים שְׁמוֹת הַמַּלְאָכִים אוֹ שֵׁמוֹת קְדוֹשִׁים אוֹ פָּסוּק אוֹ חוֹתָמוֹת הֲרֵי הֵן בִּכְלַל מִי שֶׁאֵין לָהֶם חֵלֶק לָעוֹלָם הַבָּא. שֶׁאֵלּוּ הַטִּפְּשִׁים לֹא דַּי לָהֶם שֶׁבִּטְּלוּ הַמִּצְוָה אֶלָּא שֶׁעָשׂוּ מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁהִיא יִחוּד הַשֵּׁם שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְאַהֲבָתוֹ וַעֲבוֹדָתוֹ כְּאִלּוּ הוּא קֹמֵעַ שֶׁל הֶנֵּית עַצְמָן כְּמוֹ שֶׁעָלָה עַל לִבָּם הַסָּכָל שֶׁזֶּהוּ דָּבָר הַמְהַנֶּה בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם:

ה וּמִצְוָה לִכְתֹּב (דברים יא כא) "עַל הָאָרֶץ" בְּשִׁיטָה אֲחֲרוֹנָה בֵּין בִּרֹאשׁ בֵּין (בְּאֶמְצַע) הַשִּׁיטָה. וְנָהֲגוּ כָּל הַסּוֹפְרִים לִכְתֹּב אוֹתָהּ בְּשִׁתַּיִם וְעֶשְׂרִים שִׁיטוֹת וְעַל הָאָרֶץ בְּרֹאשׁ שִׁיטָה אֲחֲרוֹנָה. וְאֵלּוּ הֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ כָּל שִׁיטָה וְשִׁיטָה עַל הַסֵּדֶר. שְׁמַע. ה'. הַדְּבָרִים. לְבָנֶיךָ. וּבְשָׁכְבְּךָ. בֵּין. וְהָיָה. מְצַוֶּה. בְּכָל. יוֹרֶה. עֵשָׂב. פֶּן. וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם. הַשָּׁמַיִם. וַאֲבַדְתֶּם. וְשַׂמְתֶּם. אֹתָם. בַּדֶּרֶךְ. וּבְשָׁעְרֶיךָ. אֲשֶׁר. עַל הָאָרֶץ:

ו כְּשֶׁכּוֹפְלִין אוֹתָהּ גּוֹלְלִין אוֹתָהּ מִסּוֹף הַשִּׁיטָה לְתְחִלָּתָהּ עַד שֶׁתִּמְצָא כְּשֶׁיִּפְתַּח הַקּוֹרֵא לִקְרוֹת יִקְרָא מֵרֹאשׁ הַשִּׁיטָה לְסוֹפָהּ. וְאַחַר שֶׁגּוֹלְלָהּ מַנִּיחָהּ בִּשְׁפוֹפֶרֶת שֶׁל קָנֶה אוֹ שֶׁל עֵץ אוֹ שֶׁל כָּל דָּבָר וּמְחַבֵּר אוֹתָהּ אֶל מְזוּזַת הַפֶּתַח בְּמַסְמֵר אוֹ חוֹפֶר בְּמְזוּזַת הַפֶּתַח וּמַכְנִיס בָּהּ הַמְּזוּזָה:

ז וְקֹדֶם שֶׁיְּקַבְּעֶנָּה בְּמְזוּזַת הַפֶּתַח מְבָרֵךְ תְּחִלָּה. בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ בְּמִצְוֹתָיו וְצִוָּנוּ לִקְבֹּעַ מְזוּזָה. וְאֵינוֹ מְבָרֵךְ בִּשְׁעַת כְּתִיבָתָהּ שֶׁקְּבִיעָתָהּ זוֹ הִיא הַמִּצְוָה:

ח תְּלָאָה בְּמַקֵּל פְּסוּלָה שֶׁאֵין זוֹ קְבוּעָה. הִנִּיחָהּ אַחֲרֵי הַדֶּלֶת לֹא עָשָׂה כְּלוּם. חָפַר בְּמִזוּזַת הַפֶּתַח וְהִכְנִיס הַמְּזוּזָה כְּמוֹ נֶגֶר וְהִיא כִּבְרִיחַ הַקְּרֻשִּׁים בַּסַּטָּעוֹת פְּסוּלָה. הֶעֱמִיק לָהּ טֶפַח פְּסוּלָה. חָתַךְ קָנֶה וְהִכְנִיס בּוֹ מְזוּזָה וְאַחַר כָּךְ חִבֵּר הַקָּנֶה אֶל קָנִים אֲחֵרִים וְהֶעֱמִיד מִן הַכֹּל מְזוּזַת הַפֶּתַח פְּסוּלָה מִפְּנֵי שֶׁקְּדָמָה קְבִיעַת הַמְּזוּזָה לַעֲשִׂיַּת מְזוּזַת הַפֶּתַח:

ט מְזוּזַת הַיָּחִיד נִבְדֶּקֶת פְּעָמִים בְּשָׁבוּעַ. וּמְזוּזַת רַבִּים פְּעָמִים בְּיוֹבֵל. שֶׁמָּא נִקְרְעָה מִמֶּנָּה אוֹת אַחַת אוֹ נִמְחֲקָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא קְבוּעָה בַּכְּתָלִים מַרְקֶבֶת:

י הַכֹּל חַיָּבִין בְּמִזוּזָה אֲפִלּוּ נָשִׁים וַעֲבָדִים. וּמְחַנְּכִים אֶת הַקְּטַנִּים לַעֲשׂוֹת מְזוּזָה לְבָתֵּיהֶם. הַשּׂוֹכֵר בַּיִת בְּחוּצָה לָאָרֶץ וְהִדֵּר בְּפֶנְדֵּק בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל פָּטוּר מִן הַמְּזוּזָה שְׁלֹשִׁים יוֹם. אֲבָל הַשּׂוֹכֵר בַּיִת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חַיָּב בְּמְזוּזָה מִיָּד:

יא הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ עַל הַשּׂוֹכֵר לְהַבִיא מְזוּזָה וְלִקְבֹּעַ אוֹתָהּ אֲפִלּוּ הָיָה נוֹתֵן שָׂכָר עַל קְבִיעָתָהּ. מִפְּנֵי שֶׁהַמְּזוּזָה חוֹבַת הַדָּר הִיא וְאֵינָהּ חוֹבַת הַבַּיִת. וּכְשֶׁהוּא יוֹצֵא לֹא יִטְּלֶנָּה בְּיָדוֹ וְיֵצֵא. וְאִם הָיָה הַבַּיִת שֶׁל כּוּתִי הֲרֵי זֶה נוֹטְלָהּ כְּשֶׁיֵּצֵא:

פרק ו

א עֶשְׂרָה תְּנָאִין יֵשׁ בַּבַּיִת וְאַחַר כָּךְ יִתְחַיֵּב הַדָּר בּוֹ לַעֲשׂוֹת לוֹ מְזוּזָה. וְאִם חָסֵר תְּנַאי אֶחָד מֵהֶן פָּטוּר מִן הַמְּזוּזָה. וְאֵלּוּ הֵן. שֶׁיִּהְיֶה בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אוֹ יָתֵר. וְשֶׁתִּהְיֶינָה לוֹ שְׁתֵּי מְזוּזוֹת. וְיִהְיֶה לוֹ מַשְׁקוֹף. וְתִהְיֶה לוֹ תִּקְרָה. וְיִהְיוּ לוֹ דְּלָתוֹת. וְיִהְיֶה הַשַּׁעַר גָּבוֹהַּ עֶשְׂרָה טְפָחִים אוֹ יוֹתֵר. וְיִהְיֶה הַבַּיִת חֹל. וְיִהְיֶה עָשׂוּי לְדִירַת אָדָם. וְעָשׂוּי לְדִירַת כָּבוֹד. וְעָשׂוּי לְדִירַת קֶבַע:

ב בַּיִת שֶׁאֵין לוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת פָּטוּר מִן הַמְּזוּזָה. וְאִם יֵשׁ בּוֹ כְּדֵי לְרַבֵּעַ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת בְּשָׁוֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא עָגל אוֹ בַּעַל חָמֵשׁ זָוִיּוֹת וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאִם הָיָה אָרְכּוֹ יֶתֶר עַל רָחְבּוֹ הוֹאִיל וְיֵשׁ בּוֹ לְרַבֵּעַ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת חַיָּב בְּמְזוּזָה:

ג אַכְסַדְרָה וְהוּא הַמָּקוֹם שֶׁיֵּשׁ לוֹ שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים וְתִקְרָה אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לָהּ שְׁנֵי פַּצְימִין בְּרוּחַ רְבִיעִית פְּטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה. מִפְּנֵי שֶׁהַפַּצְימִין לְהַעֲמִיד הַתִּקְרָה הֵם עֲשׂוּיִים וְלֹא מִשּׁוּם מְזוּזוֹת נַעֲשׂוּ. וְכֵן הַתִּקְרָה שֶׁאֵין לָהּ כְּתָלִים אֶלָּא עוֹמֶדֶת עַל עַמּוּדִים מִכָּאן וּמִכָּאן אַף עַל פִּי שֶׁהִיא כְּתַבְנִית בַּיִת פְּטוּרָה לְפִי שֶׁאֵין לָהּ מְזוּזוֹת. שֶׁאֲלּוּ הָעַמּוּדִים לְהַעֲמִיד הַתִּקְרָה הֵן עֲשׂוּיִין:

ד בַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ מְזוּזָה מִכָּאן וּמִכָּאן וְכַפָּה כְּמִין קֶשֶׁת עַל שְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת בְּמָקוֹם הַמַּשְׁקוֹף. אִם יֵשׁ בְּגֹבַהּ הַמְּזוּזוֹת עֲשָׂרָה טְפָחִים אוֹ יָתֵר חַיָּב בִּמְזוּזָה. וְאִם אֵין בָּהֶן עֲשָׂרָה טְפָחִים פְּטוּרִין מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ מַשְׁקוֹף:

ה בַּיִת שֶׁאֵין לוֹ תִּקְרָה פָּטוּר מִן הַמְּזוּזָה. הָיָה מִקְצָתוֹ מְקֹרֶה וּמִקְצָתוֹ אֵינוֹ מְקֹרֶה יְרֵאֶה לִי שֶׁאִם הָיָה הַקֶּרוּי כְּנֶגֶד הַפֶּתַח שֶׁהוּא חַיָּב בִּמְזוּזָה וּמַעֲמִידִין הַדְּלָתוֹת וְאַחַר כָּךְ קוֹבְעִין אֶת הַמְּזוּזָה:

ו הַר הַבַּיִת הַלְּשָׁכוֹת וְהָעֲזָרוֹת וּבָתֵּי כְּנֵסִיּוֹת וּבָתֵּי מִדְרָשׁוֹת שֶׁאֵין בָּהֶן בֵּית דִּירָה פְּטוּרִין לְפִי שֶׁהֵן קֹדֶשׁ. בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל כְּפָרִים שֶׁהָאוֹרְחִין דָּרִין בּוֹ חַיָּב בִּמְזוּזָה. וְכֵן בֵּית הַכְּנֶסֶת שֶׁל כְּרַכִּין אִם הָיָה בּוֹ בֵּית דִּירָה חַיָּב. כָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁהָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ לֹא הָיָה לָהֶם מְזוּזוֹת חוּץ מִשַּׁעַר נִקָּנוֹר וְשֶׁלְּפָנִים מִמֶּנּוּ. וְשֶׁל לִשְׁכַּת פַּרְהֶדְרִין מִפְּנֵי שֶׁהַלִּשְׁכָּה הַזֹּאת הָיְתָה בֵּית דִּירָה לְכֹהֵן גָּדוֹל בְּשִׁבְעַת יְמֵי הַהַפְרָשָׁה:

ז בֵּית הַתֶּבֶן בֵּית הַבָּקָר בֵּית הָעֵצִים בֵּית אוֹצָרוֹת פְּטוּרִין מִן הַמְּזוּזָה, שֶׁנֶּאֱמַר בֵּיתֶךָ, בֵּיתְךָ הַמְיֻחָד לְךָ, פָּרַט לְאֵלּוּ וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. לְפִיכָךְ רֶפֶת הַבָּקָר שֶׁהַנָּשִׁים יוֹשְׁבוֹת בָּהּ וּמִתְקַשְּׁטוֹת בָּהּ חַיָּבוֹת בִּמְזוּזָה שֶׁהֲרֵי יֵשׁ בָּהּ יִחוּד לְדִירַת אָדָם. בֵּית שַׁעַר אַכְסַדְרָה וּמִרְפֶּסֶת וְהַגִּנָּה וְהַדִּיר פְּטוּרִין מִן הַמְּזוּזָה מִפְּנֵי שֶׁאֵינָם עֲשׂוּיִין לְדִירָה. אִם הָיוּ בָּתִּים הַחַיָּבִין בִּמְזוּזָה פְּתוּחִין לְמָקוֹמוֹת אֵלּוּ חַיָּבִין בִּמְזוּזָה:

ח לְפִיכָךְ אֶחָד שַׁעֲרֵי חֲצֵרוֹת וְאֶחָד שַׁעֲרֵי מְבוֹאוֹת וְאֶחָד שַׁעֲרֵי מְדִינוֹת וַעֲיָרוֹת הַכֹּל חַיָּבִים בִּמְזוּזָה שֶׁהֲרֵי הַבָּתִּים הַחַיָּבִין בִּמְזוּזָה פְּתוּחִין לְתוֹכָן. אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה בָּתִּים זֶה פָּתוּחַ לְזֶה וְזֶה פָּתוּחַ לָזֶה הוֹאִיל וְהַפְּנִימִי חַיָּב בִּמְזוּזָה כֻּלָּן חַיָּבִין. וּמִפְּנֵי זֶה אָמְרוּ שַׁעַר הַפָּתוּחַ מִן הַגִּנָּה לָחָצֵר חַיָּב בִּמְזוּזָה:

ט בֵּית הַכִּסֵּא וּבֵית הַמֶּרְחָץ וּבֵית הַטְּבִילָה וּבֵית הַבָּרְסְקִי וְכֵיוֹצֵא בָּהֶם פְּטוּרִין מִן הַמְּזוּזָה לְפִי שֶׁאֵינָן עֲשׂוּיִין לְדִירַת כְּבוֹד. סֻכַּת חַג בָּחָג וּבֵית שֶׁבַּסְּפִינָה פְּטוּרִין מִן הַמְּזוּזָה לְפִי שֶׁאֵינָן עֲשׂוּיִין לְדִירַת קֶבַע. שְׁתֵּי סֻכּוֹת שֶׁל יוֹצְרִים זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ הַחִיצוֹנָה פְּטוּרָה מִן הַמְּזוּזָה לְפִי שֶׁאֵינָהּ קְבוּעָה. הַחֲנָיוֹת שֶׁבַּשְּׁוָקִים פְּטוּרִין מִפְּנֵי שֶׁאֵינָן קְבוּעִים לְדִירָה:

י בַּיִת שֶׁיֵּשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רָגִיל לָצֵאת וְלָבוֹא אֶלָּא בְּאַחַת מֵהֶן חַיָּב לַעֲשׂוֹת מְזוּזָה בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח. פֶּתַח קָטָן שֶׁבֵּין בַּיִת לַעֲלִיָּה חַיָּב בִּמְזוּזָה. חֶדֶר שֶׁבַּבַּיִת אֲפִלּוּ חֶדֶר בְּחֶדֶר חַיָּב לַעֲשׂוֹת מְזוּזָה עַל שַׁעַר הַחֶדֶר הַפְּנִימִי וְעַל שַׁעַר הַחֶדֶר הַחִיצוֹן וְעַל שַׁעַר הַבַּיִת שֶׁכֻּלָּן עֲשׂוּיִין לְדִירָה וּקְבוּעִין:

יא פֶּתַח שֶׁבֵּין בֵּית הַמִּדְרָשׁ אוֹ בֵּין בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵיתוֹ אִם רָגִיל לָצֵאת וְלָבוֹא בְּאוֹתוֹ הַפֶּתַח חַיָּב בִּמְזוּזָה. פֶּתַח שֶׁבֵּין שְׁנֵי בָּתִּים הוֹלְכִין אַחַר הַצִּיר שֶׁל דֶּלֶת, מָקוֹם שֶׁהַצִּיר נִרְאֶה עִמּוֹ שָׁם קוֹבְעִים אֶת הַמְּזוּזָה:

יב וְהֵיכָן קוֹבְעִים אֶת הַמְּזוּזָה. בְּתוֹךְ חֲלָל שֶׁל פֶּתַח בַּטֶּפַח הַסָּמוּךְ לַחוּץ בִּתְחִלַּת שְׁלִישׁ הָעֶלְיוֹן שֶׁל גֹּבַהּ הַשַּׁעַר. וְאִם קְבָעָהּ לְמַעְלָה מִזֶּה כְּשֵׁרָה. וְהוּא שֶׁיַּרְחִיקֶנָּה מִן הַמַּשְׁקוֹף טֶפַח. וְצָרִיךְ לְקָבְעָהּ עַל יְמִין הַנִּכְנָס לַבַּיִת וְאִם קְבָעָהּ מִשְּׂמֹאל פְּסוּלָה. וּבֵית שֶׁל שֶׁתְּפִין חַיָּב בִּמְזוּזָה:

יג חַיָּב אָדָם לְהִזָּהֵר בִּמְזוּזָה מִפְּנֵי שֶׁהִיא חוֹבַת הַכֹּל תָּמִיד. וְכָל זְמַן שֶׁיִּכָּנֵס וְיֵצֵא יִפְגַּע בְּיִחוּד הַשֵּׁם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְיִזְכֹּר אַהֲבָתוֹ וְיֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ וְשִׁגְיוֹתָיו בְּהַבְלֵי הַזְּמַן. וְיֵדַע שֶׁאֵין דָּבָר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם וּלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים אֶלָּא יְדִיעַת צוּר הָעוֹלָם. וּמִיָּד הוּא חוֹזֵר לְדַעְתּוֹ וְהוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי מֵישָׁרִים. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים כָּל מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ תְּפִלִּין בְּרֹאשׁוֹ וּבִזְרוֹעוֹ וְצִיצִית בְּבִגְדּוֹ וּמְזוּזָה בְּפִתְחוֹ מֻחָזָק הוּא שֶׁלֹּא יֶחֱטָא שֶׁהֲרֵי יֵשׁ לוֹ מַזְכִּירִין רַבִּים וְהֵן הֵם הַמַּלְאָכִים שֶׁמַּצִּילִין אוֹתוֹ מִלַּחֲטֹא שֶׁנֶּאֱמַר (תהילים לד ח) "חֹנֶה מַלְאַךְ יְיָ סָבִיב לִירֵאָיו וַיְחַלְּצֵם":

פרק ז

א מִצְוַת עֲשֵׂה עַל כָּל אִישׁ וְאִישׁ מִיִּשְׂרָאֵל לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה לְעַצְמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לא יט) "וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה". כְּלוֹמַר כִּתְבוּ לָכֶם תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שִׁירָה זוֹ, לְפִי שֶׁאֵין כּוֹתְבִין אֶת הַתּוֹרָה פָּרָשִׁיּוֹת פָּרָשִׁיּוֹת. וְאַף עַל פִּי שֶׁהִנִּיחוּ לוֹ אֲבוֹתָיו סֵפֶר תּוֹרָה מִצְוָה לִכְתֹּב מִשֶּׁלּוֹ. וְאִם כְּתָבוֹ בְּיָדוֹ הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ קִבְּלָהּ מֵהַר סִינַי. וְאִם אֵינוֹ יוֹדֵעַ לִכְתֹּב אֲחֵרִים כּוֹתְבִין לוֹ. וְכָל הַמַּגִּיהַּ סֵפֶר תּוֹרָה וַאֲפִלּוּ אוֹת אַחַת הֲרֵי הוּא כְּאִלּוּ כְּתָבוֹ כֻּלּוֹ:

ב וְהַמֶּלֶךְ מִצְוָה עָלָיו לִכְתֹּב סֵפֶר תּוֹרָה אֶחָד לְעַצְמוֹ לְשֵׁם הַמֶּלֶךְ יָתֵר עַל סֵפֶר שֶׁיִּהְיֶה לוֹ כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז יח) "וְהָיָה כְשִׁבְתּוֹ עַל כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ וְכָתַב לוֹ" וְגוֹ'. וּמַגִּיהִין אוֹתוֹ מִסֵּפֶר הָעֲזָרָה עַל פִּי בֵּית דִּין הַגָּדוֹל. זֶה שֶׁהָיָה לוֹ כְּשֶׁהוּא הֶדְיוֹט מַנִּיחוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו. וְזֶה שֶׁכָּתַב אוֹ שֶׁנִּכְתַּב לוֹ אַחַר שֶׁמָּלַךְ יִהְיֶה עִמּוֹ תָּמִיד. וְאִם יָצָא לַמִּלְחָמָה סֵפֶר תּוֹרָה עִמּוֹ. נִכְנָס וְהוּא עִמּוֹ. יוֹשֵׁב בַּדִּין וְהוּא עִמּוֹ. מֵסֵב וְהוּא כְּנֶגְדּוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יז יט) "וְהָיְתָה עִמּוֹ וְקָרָא בוֹ כָּל יְמֵי חַיָּיו":

ג לֹא הָיָה לוֹ סֵפֶר תּוֹרָה קֹדֶם שֶׁיִּמְלֹךְ צָרִיךְ לִכְתֹּב לוֹ אַחַר שֶׁמָּלַךְ שְׁנֵי סִפְרֵי תּוֹרָה. אֶחָד מַנִּיחוֹ בְּבֵית גְּנָזָיו. וְהַשֵּׁנִי יִהְיֶה עִמּוֹ תָּמִיד לֹא יָסוּר מֵעִמּוֹ אֶלָּא בַּלַּיְלָה בִּלְבַד וּכְשֶׁיִּכָּנֵס לְבֵית הַמֶּרְחָץ אוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא אוֹ לִישֹׁן עַל מִטָּתוֹ:

ד סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכְּתָבוֹ בְּלֹא שִׂרְטוּט אוֹ שֶׁכְּתָבוֹ מִקְצָתוֹ עַל הַגְּוִיל וּמִקְצָתוֹ עַל הַקְּלָף פָּסוּל אֶלָּא אוֹ כֻּלּוֹ עַל הַגְּוִיל אוֹ כֻּלּוֹ עַל הַקְּלָף. וְכֵיצַד כּוֹתְבִין סֵפֶר תּוֹרָה. כּוֹתֵב כְּתִיבָה מְתֻקֶּנֶת נָאָה בְּיוֹתֵר. יַנִּיחַ בֵּין כָּל תֵּבָה וְתֵבָה כְּמִלֹּא אוֹת קְטַנָּה וּבֵין אוֹת לְאוֹת כְּמִלֹּא חוּט הַשַּׂעֲרָה וּבֵין כָּל שִׁיטָה וְשִׁיטָה כְּמִלֹּא שִׁיטָה. וְאֹרֶךְ כָּל שִׁיטָה וְשִׁיטָה שְׁלֹשִׁים אוֹתִיּוֹת כְּדֵי לִכְתֹּב לְמַשְׁפְּחוֹתֵיכֶם לְמַשְׁפְּחוֹתֵיכֶם תִּלְתָּא זִמְנֵי. וְזֶה הוּא רֹחַב כָּל דַּף וְדַף. וְלֹא תְּהֵא שִׁיטָה קְצָרָה מִזֶּה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהֵא הַדַּף כְּאֻגֶּרֶת. וְלֹא אֶרְכָּהּ יוֹתֵר עַל זֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יְהוּ עֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת בַּכְּתָב:

ה לֹא יְמַעֵט הַכּוֹתֵב מִפְּנֵי הָרֶוַח שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה. נִזְדַּמְּנָה לוֹ תֵּבָה בַּת חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת לֹא יִכְתֹּב שְׁתַּיִם בְּתוֹךְ הַדַּף וְשָׁלֹשׁ חוּץ לַדַּף אֶלָּא כּוֹתֵב שָׁלֹשׁ בְּתוֹךְ הַדַּף וּשְׁתַּיִם חוּץ לַדַּף. לֹא נִשְׁאַר מִן הַשִּׁיטָה כְּדֵי לִכְתֹּב שָׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת מֵנִיחַ הַמָּקוֹם פָּנוּי וּמַתְחִיל מִתְּחִלַּת הַשִּׁיטָה:

ו נִזְדַּמְּנָה לוֹ תֵּבָה בַּת שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת לֹא יִזְרְקֶנָּה בֵּין הַדַּפִּין אֶלָּא יַחֲזִיר לִתְחִלַּת הַשִּׁיטָה. נִזְדַּמְּנָה לוֹ בְּתוֹךְ הַשִּׁיטָה תֵּבָה בַּת עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת אוֹ פָּחוֹת אוֹ יָתֵר וְלֹא נִשְׁאַר מִן הַשִּׁיטָה כְּדֵי לִכְתֹּב אֶת כֻּלָּהּ בְּתוֹךְ הַדַּף אִם יָכוֹל לִכְתֹּב חֶצְיָהּ בְּתוֹךְ הַדַּף וְחֶצְיָהּ חוּץ לַדַּף כּוֹתֵב וְאִם לָאו מֵנִיחַ הַמָּקוֹם פָּנוּי וּמַתְחִיל מִתְּחִלַּת הַשִּׁיטָה:

ז וּמֵנִיחַ בֵּין כָּל חֲמָשׁ וְחֲמָשׁ אַרְבַּע שִׁיטִין פְּנוּיוֹת בְּלֹא כְּתִיבָה לֹא פָּחוֹת וְלֹא יָתֵר. וְיַתְחִיל הַחֲמָשׁ מִתְּחִלַּת שִׁיטָה חֲמִישִׁית. וּכְשֶׁיִּגְמֹר אֶת הַתּוֹרָה צָרִיךְ שֶׁיִּגְמֹר בְּאֶמְצַע שִׁיטָה שֶׁבְּסוֹף הַדַּף. וְאִם נִשְׁאַר מִן הַדַּף שִׁיטִין הַרְבֵּה מְקַצֵּר וְעוֹלֶה וּמַתְחִיל מִתְּחִלַּת הַשִּׁיטָה שֶׁבְּסוֹף הַדַּף וְלֹא יִגְמֹר אֶת הַשִּׁיטָה. וּמִתְכַּוֵּן עַד שֶׁיִּהְיֶה (דברים לד יב) "לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" בְּאֶמְצַע שִׁיטָה שֶׁבְּסוֹף הַדַּף:

ח וְיִזָּהֵר בָּאוֹתִיּוֹת הַגְּדוֹלוֹת וּבָאוֹתִיּוֹת הַקְּטַנּוֹת וּבְאוֹתִיּוֹת הַנְּקֻדּוֹת וְאוֹתִיּוֹת הַמְשֻׁנּוֹת כְּגוֹן הַפֵּאֵי"ן הַלְּפוּפוֹת וְהָאוֹתִיּוֹת הָעֲקֻמּוֹת כְּמוֹ שֶׁהֶעְתִּיקוּ הַסּוֹפְרִים אִישׁ מִפִּי אִישׁ. וְיִזָּהֵר בַּתָּגִין וּבְמִנְיָנָן. יֵשׁ אוֹת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ תָּג אֶחָד וְיֵשׁ אוֹת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ שִׁבְעָה. וְכָל הַתָּגִין כְּצוּרַת זַיְנִי"ן הֵן דַּקִּין כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה:

ט כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ לֹא נֶאֶמְרוּ אֶלָּא לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר. וְאִם שִׁנָּה בְּתִקּוּן זֶה אוֹ שֶׁלֹּא דִּקְדֵּק בַּתָּגִין וְכָתַב כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּתִקּוּנָן אוֹ שֶׁקֵּרֵב אֶת הַשִּׁיטִין אוֹ הִרְחִיקָן אוֹ הֶאֱרִיכָן אוֹ קִצְּרָן הוֹאִיל וְלֹא הִדְבִּיקָן אוֹת בְּאוֹת וְלֹא חִסֵּר וְלֹא הוֹתִיר וְלֹא הִפְסִיד צוּרַת אוֹת אַחַת וְלֹא שִׁנָּה בִּפְתוּחוֹת וּסְתוּמוֹת הֲרֵי זֶה סֵפֶר כָּשֵׁר:

י יֵשׁ דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁלֹּא נֶאֶמְרוּ בַּגְּמָרָא וְנָהֲגוּ בָּהֶם הַסּוֹפְרִים וְקִבָּלָה הוּא בְּיָדָם אִישׁ מִפִּי אִישׁ. וְהֵן שֶׁיִּהְיוּ מְנִין הַשִּׁיטִין שֶׁבְּכָל דַּף וְדַף לֹא פָּחוֹת מִשְּׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים וְלֹא יָתֵר עַל שִׁשִּׁים. וְשֶׁיִּהְיֶה הָרֶוַח שֶׁבֵּין פָּרָשָׁה לְפָרָשָׁה כְּמוֹ תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת אֲשֶׁר אֲשֶׁר אֲשֶׁר.

וְשֶׁיִּהְיֶה בְּרֹאשׁ הַשִּׁטִּין לְמַעְלָה מִשִּׁירַת הַיָּם (שמות יד כח לא) "הַבָּאִים. בַּיַּבָּשָׁה. הַשֵּׁם. מֵת. בְּמִצְרַיִם". חָמֵשׁ שִׁטִּין. וּלְמַטָּה מִן הַשִּׁירָה חָמֵשׁ שִׁטִּין תְּחִלַּת כָּל שִׁטָּה מֵהֶן כָּךְ. (שמות טו כ כג) "וַתִּקַּח. אַחֲרֶיהָ. סוּס. וַיֵּצְאוּ. וַיִּבְאוּ". וְיִהְיֶה בָּרֹאשׁ הַשִּׁטִּין לְמַעְלָה מִשִּׁירַת הָאָזִינוּ. (דברים לא כט ל) "וְאַעִידָה. אַחֲרֵי. הַדֶּרֶךְ. בְּאַחֲרִית. לְהַכְעִיסוֹ. קָהַל". שֵׁשׁ שִׁטִּין. וּלְמַטָּה מִמֶּנָּה חָמֵשׁ שִׁטִּין (דברים לב מד מז) "וַיָּבֹא. לְדַבֵּר. אֲשֶׁר. הַזֹּאת. אֲשֶׁר":

יא וְכָל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ לְמִצְוָה מִן הַמֻּבְחָר וְאִם שִׁנָּה לֹא פָּסַל. אֲבָל אִם כָּתַב הַמְּלֵא חָסֵר אוֹ הֶחְסֵר מָלֵא. אוֹ שֶׁכָּתַב מִלָּה שֶׁהִיא קְרִי וְכָתַב כִּקְרִיאָתָהּ כְּגוֹן שֶׁכָּתַב יִשְׁכְּבֶנָּה בִּמְקוֹם יִשְׁגָּלֶנָּה וּבַטְּחוֹרִים בִּמְקוֹם וּבָעֳפָלִים וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. אוֹ שֶׁכָּתַב פָּרָשָׁה פְּתוּחָה סְתוּמָה אוֹ סְתוּמָה פְּתוּחָה. אוֹ שֶׁכָּתַב הַשִּׁירָה כִּשְׁאָר הַכְּתָב. אוֹ שֶׁכָּתַב פָּרָשָׁה אַחַת כְּשִׁירָה הֲרֵי זֶה פָּסוּל וְאֵין בּוֹ קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה כְּלָל אֶלָּא כְּחֻמָּשׁ מִן הַחֻמָּשִׁין שֶׁמִּלְמְדִין בָּהּ הַתִּינוֹקוֹת:

יב סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁאֵינוֹ מֻגָּהּ אָסוּר לִשְׁהוֹתוֹ יוֹתֵר עַל שְׁלֹשִׁים יוֹם אֶלָּא יְתַקְּנֶנּוּ. סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ שָׁלֹשׁ טָעֲיוֹת בְּכָל דַּף וְדַף יְתַקְּנֶנּוּ וְאִם הָיוּ אַרְבַּע יִגָּנֵז. וְאִם הָיָה רֹב הַסֵּפֶר מֻגָּהּ וְהַשְּׁאָר יֵשׁ בּוֹ אַרְבַּע טָעֲיוֹת בְּכָל דַּף וְנִשְׁאָר אֲפִלּוּ דַּף אֶחָד מֵאוֹתוֹ הַשְּׁאָר הַמְשֻׁבָּשׁ בְּלֹא אַרְבַּע טָעֲיוֹת הֲרֵי זֶה יְתַקֵּן:

יג בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁכָּתַב הַמְּלֵא חָסֵר שֶׁנִּמְצָא תּוֹלֶה הָאוֹתִיּוֹת שֶׁשָּׁכַח בֵּינֵי הַשִּׁיטוֹת. אֲבָל אִם כָּתַב הֶחְסֵר מָלֵא אֲפִלּוּ יֵשׁ בְּכָל דַּף וְדַף כַּמָּה טָעֲיוֹת הֲרֵי זֶה מְתַקֵּן מִפְּנֵי שֶׁהוּא גּוֹרֵד וְאֵינוֹ תּוֹלֶה:

יד מָתָר לִכְתֹּב הַתּוֹרָה כָּל חֲמִשָּׁה וְחֲמִשָּׁה בִּפְנֵי עַצְמוֹ וְאֵין בָּהֶן קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה. אֲבָל לֹא יִכְתֹּב מְגִלָּה בִּפְנֵי עַצְמָהּ שֶׁיִּהְיֶה בָּהּ פָּרָשִׁיּוֹת. וְאֵין כּוֹתְבִין מְגִלָּה לְתִינוֹק לְהִתְלַמֵּד בָּהּ. וְאִם דַּעְתּוֹ לְהַשְׁלִים עָלֶיהָ חֲמִשָּׁה מָתָר. כָּתַב מְגִלָּה שָׁלֹשׁ שָׁלֹשׁ תֵּבוֹת בְּשִׁיטָה אַחַת מָתָר:

טו מָתָר לְדַבֵּק תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים בְּכָרְךְ אֶחָד. וּמַנִּיחַ בְּכָל חֲמִשָּׁה וְחֲמִשָּׁה אַרְבַּע שִׁיטִין. וּבֵין כָּל נָבִיא וְנָבִיא שָׁלֹשׁ שִׁיטִין. וּבֵין כָּל נָבִיא וְנָבִיא מִשְּׁנֵים עָשָׂר שָׁלֹשׁ שִׁיטִין שֶׁאִם בָּא לַחְתֹּךְ חוֹתֵךְ. וְסִדּוּרָן שֶׁל נְבִיאִים כָּךְ הוּא. יְהוֹשֻׁעַ. שׁוֹפְטִים. שְׁמוּאֵל. מְלָכִים. יִרְמְיָה. יְחֶזְקֵאל. יְשַׁעְיָה. תְּרֵי עָשָׂר. וְסֵדֶר הַכְּתוּבִים. רוּת. וּתְהִלִּים. וְאִיּוֹב. וּמִשְׁלֵי. וְקֹהֶלֶת. וְשִׁיר הַשִּׁירִים. וְקִינוֹת. וְדָנִיֵּאל. וּמְגִלָּה. וְעֶזְרָא. וְדִבְרֵי הַיָּמִים:

טז כָּל כִּתְבֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין כּוֹתְבִין אוֹתָן אֶלָּא בְּשִׁרְטוּט אֲפִלּוּ כְּתָבָן עַל הַנְּיָר. וּמָתָר לִכְתֹּב שָׁלֹשׁ תֵּבוֹת בְּלֹא שִׁרְטוּט. יוֹתֵר עַל זֶה אָסוּר. כֵּיצַד זֶה שֶׁיֵּשׁ בּוֹ תּוֹרָה נְבִיאִים וּכְתוּבִים אֵין קְדֻשָּׁתוֹ כִּקְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה אֶלָּא כְּחֻמָּשׁ מִן הַחֻמָּשִׁים. דִּין הַיִּתֵּר כִּדִּין הֶחְסֵר:

פרק ח

א פָּרָשָׁה פְּתוּחָה יֵשׁ לָהּ שְׁתֵּי צוּרוֹת. אִם גָּמַר בְּאֶמְצַע הַשִּׁיטָה מֵנִיחַ שְׁאָר הַשִּׁיטָה פָּנוּי וּמַתְחִיל הַפָּרָשָׁה שֶׁהִיא פְּתוּחָה מִתְּחִלַּת הַשִּׁיטָה הַשְּׁנִיָּה. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים שֶׁנִּשְׁאַר מִן הַשִּׁיטָה רֶוַח כְּשִׁעוּר תֵּשַׁע אוֹתִיּוֹת. אֲבָל אִם לֹא נִשְׁאַר אֶלָּא מְעַט אוֹ אִם גָּמַר בְּסוֹף הַשִּׁיטָה מֵנִיחַ שִׁיטָה שְׁנִיָּה בְּלֹא כְּתָב וּמַתְחִיל הַפָּרָשָׁה הַפְּתוּחָה מִתְּחִלַּת שִׁיטָה הַשְּׁלִישִׁית:

ב פָּרָשָׁה סְתוּמָה יֵשׁ לָהּ שָׁלֹשׁ צוּרוֹת. אִם גָּמַר בְּאֶמְצַע הַשִּׁיטָה מַנִּיחַ רֶוַח כַּשִּׁעוּר וּמַתְחִיל לִכְתֹּב בְּסוֹף הַשִּׁיטָה תֵּבָה אַחַת מִתְּחִלַּת הַפָּרָשָׁה שֶׁהִיא סְתוּמָה עַד שֶׁיִּמְצָא הָרֶוַח בָּאֶמְצַע. וְאִם לֹא נִשְׁאַר מִן הַשִּׁיטָה כְּדֵי לְהַנִּיחַ הָרֶוַח כַּשִּׁעוּר וְלִכְתֹּב בְּסוֹף הַשִּׁיטָה תֵּבָה אַחַת יָנִיחַ הַכֹּל פָּנוּי וְיַנִּיחַ מְעַט רֶוַח מֵרֹאשׁ שִׁיטָה שְׁנִיָּה וְיַתְחִיל לִכְתֹּב הַפָּרָשָׁה הַסְּתוּמָה מֵאֶמְצַע שִׁיטָה שְׁנִיָּה. וְאִם גָּמַר בְּסוֹף הַשִּׁיטָה מַנִּיחַ מִתְּחִלַּת שִׁיטָה שְׁנִיָּה כְּשִׁעוּר הָרֶוַח וּמַתְחִיל לִכְתֹּב הַסְּתוּמָה מֵאֶמְצַע הַשִּׁיטָה. נִמְצֵאתָ אוֹמֵר שֶׁפָּרָשָׁה פְּתוּחָה תְּחִלָּתָהּ בִּתְחִלַּת הַשִּׁיטָה לְעוֹלָם וּפָרָשָׁה סְתוּמָה תְּחִלָּתָהּ מֵאֶמְצַע הַשִּׁיטָה לְעוֹלָם:

ג סֵפֶר שֶׁאֵינוֹ מֻגָּהּ בְּמָלֵא וְחָסֵר אֶפְשָׁר לְתַקְּנוֹ וּלְהַגִּיהוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. אֲבָל אִם טָעָה בְּרֶוַח הַפָּרָשִׁיּוֹת וְכָתַב פְּתוּחָה סְתוּמָה אוֹ סְתוּמָה פְּתוּחָה אוֹ שֶׁהִפְסִיק וְהִנִּיחַ פָּנוּי בְּמָקוֹם שֶׁאֵין בּוֹ פָּרָשָׁה אוֹ שֶׁכָּתַב כְּדַרְכּוֹ וְלֹא הִפְסִיק בֶּרֶוַח בְּמָקוֹם הַפָּרָשָׁה אוֹ שֶׁשִּׁנָּה צוּרַת הַשִּׁירוֹת הֲרֵי זֶה פָּסוּל וְאֵין לוֹ תַּקָּנָה אֶלָּא לְסַלֵּק אֶת כָּל הַדַּף שֶׁטָּעָה בּוֹ:

ד וּלְפִי שֶׁרָאִיתִי שִׁבּוּשׁ גָּדוֹל בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁרָאִיתִי בִּדְבָרִים אֵלּוּ. וְכֵן בַּעֲלֵי הַמָּסֹרֶת שֶׁכּוֹתְבִין וּמְחַבְּרִין לְהוֹדִיעַ הַפְּתוּחוֹת וְהַסְּתוּמוֹת נֶחְלָקִים בְּדְבָרִים אֵלּוּ בְּמַחֲלֹקֶת הַסְּפָרִים שֶׁסּוֹמְכִין עֲלֵיהֶם. רָאִיתִי לִכְתֹּב הֵנָּה כָּל פָּרָשִׁיּוֹת הַתּוֹרָה הַסְּתוּמוֹת וְהַפְּתוּחוֹת וְצוּרַת הַשִּׁירוֹת כְּדֵי לְתַקֵּן עֲלֵיהֶם כָּל הַסְּפָרִים וּלְהַגִּיהַּ מֵהֶם. וְסֵפֶר שֶׁסָּמַכְנוּ עָלָיו בִּדְבָרִים אֵלּוּ הוּא הַסֵּפֶר הַיָּדוּעַ בְּמִצְרַיִם שֶׁהוּא כּוֹלֵל אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים סְפָרִים שֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַיִם מִכַּמָּה שָׁנִים לְהַגִּיהַּ מִמֶּנּוּ הַסְּפָרִים וְעָלָיו הָיוּ הַכֹּל סוֹמְכִין לְפִי שֶׁהִגִּיהוּ בֶּן אָשֵׁר וְדִקְדֵּק בּוֹ שָׁנִים הַרְבֵּה וְהִגִּיהוּ פְּעָמִים רַבּוֹת כְּמוֹ שֶׁהֶעְתִּיקוּ וְעָלָיו סָמַכְתִּי בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁכָּתַבְתִּי כְּהִלְכָתוֹ:

סֵפֶר בְּרֵאשִׁית - יְהִי רָקִיעַ. יִקָּווּ הַמַּיִם. יְהִי מְאֹרֹת. יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם. תּוֹצֵא הָאָרֶץ. וַיִּבָּלוּ. אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם. כָּלָן פְּתוּחוֹת. וְהֵן שֶׁבַע פָּרָשִׁיּוֹת. אֶל הָאִשָּׁה אָמַר. וּלְאָדָם אָמַר. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֱלֹהִים פְּתוּחָה. וְהָאָדָם יָדַע. זֶה סֵפֶר. וַיְחִי שֵׁת. וַיְחִי אֱנוֹשׁ. וַיְחִי קֵינָן. וַיְחִי מַהֲלַלְאֵל. וַיְחִי יֶרֶד. וַיְחִי חֲנוֹךְ. וַיְחִי מְתוּשֶׁלַח. וַיְחִי לֶמֶךְ. וַיְהִי נֹחַ. אַחַת עֶשְׂרֵה פָּרָשִׁיּוֹת אֵלּוּ כֻּלָּן סְתוּמוֹת. וַיַּרְא יְיָ. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל נֹחַ. שִׁלְשָׁתָן סְתוּמוֹת. וַיְהִיוּ בְנֵי נֹחַ. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת בְּנֵי נֹחַ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וּכְנַעַן יָלַד. וּלְשֵׁם יֻלַּד. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְהִי כָּל הָאָרֶץ שָׂפָה

אֶחָת. אֵלֶּה תּוֹלְדֹת שֵׁם. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְאַרְפַּכְשַׁד חַי. וְשֶׁלַח חַי. וַיְחִי עֵבֶר. וַיְחִי פֶּלֶג. וַיְחִי רְעוּ. וַיְחִי שְׂרוּג. וַיְחִי נָחוֹר. וַיְחִי תֶּרַח. כֻּלָּן סְתוּמוֹת הַשְּׁמוֹנָה פָּרָשִׁיוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַבְרָם. וַיְהִי רָעָב. וַיְהִי בִּימֵי אַמְרָפֶל. שְׁלָשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. אַחַר הַדְּבָרִים. וְשָׂרַי אֵשֶׁת אַבְרָם. וַיְהִי אַבְרָם. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל אַבְרָהָם. אַרְבַּעְתָּן סְתוּמוֹת. וַיֵּרָא אֵלָיו פְּתוּחָה. וַיִּסַּע מִשָּׁם. וַיְיָ פָּקַד אֶת שָׂרָה. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְהִי בָּעֵת הַהוּא. וַיְהִי אַחַר. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים. וַיִּהְיוּ חַיֵּי שָׂרָה. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. וְאַבְרָהָם זָקֵן סְתוּמָה. וַיֹּסֶף אַבְרָהָם. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִשְׁמָעֵאל. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק. וַיְהִי רָעָב. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. וַיְהִי עֵשָׂו. וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק. וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב פְּתוּחָה. וַיָּבֹא יַעֲקֹב. וַתֵּצֵא דִינָה. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים. וַיֵּרָא אֱלֹהִים. וַיְהִיו בְנֵי יַעֲקֹב. וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת עֵשָׂו. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. אֵלֶּה בְנֵי שֵׂעִיר סְתוּמָה. וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים. וַיֵּשֶׁב יַעֲקֹב. וַיְהִי בָּעֵת. שְׁלָשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וַיּוֹסֶף הוּרַד מִצְרַיְמָה סְתוּמָה. וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים. וַיְהִי מִקֵּץ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיַּגֵּשׁ אֵלָיו. וְאֵלֶּה שְׁמוֹת. וְאֶת יְהוּדָה. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים. וַיִּקְרָא יַעֲקֹב. שִׁמְעוֹן וְלֵוִי. יְהוּדָה. זְבוּלֻן. יִשָּׂשכָר. כֻּלָּן פְּתוּחוֹת. וְהֵן שֵׁשׁ. דָּן. גָּד. מֵאָשֵׁר. נַפְתָּלִי. בֶּן פֹּרָת יוֹסֵף. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. בִּנְיָמִין פְּתוּחָה. מִנַּיִן הַפְּתוּחוֹת שָׁלֹשׁ וְאַרְבָּעִים. וְהַסְּתוּמוֹת שְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים. הַכֹּל תִּשְׁעִים וְאַחַת:

סֵפֶר וְאֵלֶּה שְׁמוֹת - וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ. וַיֵּלֶךְ אִישׁ. וַיְהִי בַיָּמִים הָרַבִּים. שְׁלָשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וּמֹשֶׁה הָיָה רֹעֶה סְתוּמָה. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. אֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית אֲבֹתָם. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה רְאֵה נְתַתִּיךָ. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה כָּבֵד לֵב פַּרְעֹה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בֹּא פְּתוּחָה. (וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן נְטֵה אֶת יָדְךָ). וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל אַהֲרֹן נְטֵה אֶת מַטֶּךָ. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר. (שְׁלָשְׁתָּן) סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה הַשְׁכֵּם סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה נְטֵה יָדְךָ סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה שֶׁל וִיהִי חֹשֶׁךְ. וַיֹּאמֶר שֶׁל עוֹד נֶגַע אֶחָד. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אַהֲרֹן. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה פְּתוּחָה. וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה סְתוּמָה. וַיִּסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְהִי בְּעֶצֶם סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר יְיָ כוּ' קַדֶּשׁ לִי. וְהָיָה כִּי יְבִאֲךָ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְהִי בְּשַׁלַּח סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר יְיָ וְכוּ' וְיָשֻׁבוּ וְיַחֲנוּ. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל

מֹשֶׁה מַה תִּצְעָק. וַיֹּאמֶר יְיָ נְטֵה אֶת יָדְךָ. אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה. וַתִּקַּח מִרְיָם. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וַיַּסַּע מֹשֶׁה. וַיָּבֹאוּ אֵילִמָה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה הִנְנִי מַמְטִיר. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וְיָדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פְּתוּחָה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה סְתוּמָה. וַיִּסְעוּ כָּל עֲדַת. וַיָּבֹא עֲמָלֵק. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה כְּתֹב. וַיִּשְׁמַע יִתְרוֹ. בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים. אָנֹכִי. לֹא תִשָּׂא. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. זָכוֹר פְּתוּחָה. כַּבֵּד. לֹא תִרְצָח. לֹא תִנְאָף. לֹא תִגְנֹב. לֹא תַעֲנֶה. לֹא תַחְמֹד. [לֹא תַחְמֹד]. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן (שֵׁשׁ). וְכָל הָעָם פְּתוּחָה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה סְתוּמָה. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים פְּתוּחָה. וְכִי יִמְכֹּר. מַכֵּה אִישׁ. וְכִי יָזִד. וּמַכֵּה אָבִיו. וְגֹנֵב אִישׁ וּמָכְרוֹ. וּמְקַלֵּל אָבִיו. וְכִי יְרִיבֻן אֲנָשִׁים. וְכִי יַכֶּה אִישׁ. וְכִי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים. וְכִי יַכֶּה אִישׁ. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן עֶשֶׂר. וְכִי יִגַּח שׁוֹר פְּתוּחָה. וְכִי יִפְתַּח. וְכִי יִגֹּף. כִּי יִגְנֹב אִישׁ. כִּי יַבְעֶר אִישׁ. כִּי תֵצֵא אֵשׁ. כִּי יִתֵּן. כִּי יִתֵּן אִישׁ. כֻּלָּם סְתוּמוֹת. וְהֵן שֶׁבַע. וְכִי יִשְׁאַל פְּתוּחָה. וְכִי יְפַתֶּה. מְכַשֵּׁפָה. זֹבֵחַ לָאֱלֹהִים. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. אִם כֶּסֶף פְּתוּחָה. אֱלֹהִים לֹא תְקַלֵּל. לֹא תִשָּׂא. כִּי תִפְגַּע. כִּי תִרְאֶה. לֹא תַטֶּה. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. הִנֵּה אָנֹכִי פְּתוּחָה. לֹא תַהֲיֶה מְשַׁכֵּלָה סְתוּמָה. וְאֶל מֹשֶׁה אֲמַר פְּתוּחָה. וַיֹּאמֶר יְיָ סְתוּמָה. וְיָדַבֵּר יְיָ פְּתוּחָה. וְעָשׂוּ אֲרוֹן סְתוּמָה. וְעָשִׂיתָ שֻׁלְחָן. וְעָשִׂיתָ מְנֹרַת. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְאֶת הַמִּשְׁכָּן סְתוּמָה. וְעָשִׂיתָ אֶת הַקְּרָשִׁים פְּתוּחָה. וְעָשִׂיתָ פָּרֹכֶת. וְעָשִׂיתָ אֶת הַמִּזְבֵּחַ. וְעָשִׂיתָ אֵת חֲצַר הַמִּשְׁכָּן. וְאַתָּה תְּצַוֶּה. וְאַתָּה הַקְרֵב. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וְעָשׂוּ אֶת הָאֵפֹד פְּתוּחָה. וְעָשִׂיתָ מִשְׁבְּצֹת. וְעָשִׂיתָ חֹשֶׁן. וְעָשִׂיתָ אֶת מְעִיל. וְעָשִׂיתָ צִיץ. וְזֶה הַדָּבָר. וְזֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן שֵׁשׁ. וְעָשִׂיתָ מִזְבַּח. וַיְדַבֵּר דְּכִי תִשָּׂא. וַיְדַבֵּר דְּוְעָשִׂיתָ כִּיּוֹר. וַיְדַבֵּר דְּבְשָׂמִים. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר דְּקַח לְךָ סַמִּים. וַיְדַבֵּר דְּרֵאֵה קָרֵאתִי. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ פְּתוּחָה. וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּלֵךְ. וַיִּפֶּן וַיֵּרֶד. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְדַבֵּר דְּלֵךְ עֲלֵה מְזֶה סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה פָּסֶל. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה כְּתָב. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיַּעֲשׂוּ כָּל חֲכַם לֵב סְתוּמָה. וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת פְּתוּחָה. וַיַּעַשׂ אֶת הַקְּרָשִׁים סְתוּמָה. וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל. וַיַּעַשׂ אֶת הַשֻּׁלְחָן. וַיַּעַשׂ אֶת הַמְּנֹרָה. וַיַּעַשׂ אֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. וַיַּעַשׂ אֶת מִזְבַּח הָעֹלָה. וַיַּעַשׂ אֵת הַכִּיּוֹר. וַיַּעַשׂ אֶת הֶחָצֵר. אֵלֶּה פְקוּדֵי. כָּל הַזָּהָב. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיַּעַשׂ אֶת הָאֵפֹד פְּתוּחָה. וַיַּעֲשׂוּ אֶת אַבְנֵי סְתוּמָה. וַיַּעַשׂ אֶת הַחֹשֶׁן. וַיַּעַשׂ אֶת מְעִיל. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְיַעֲשׂוּ אֶת הַכָּתֹנֶת שֵׁשׁ. וַיַּעֲשׂוּ אֶת צִיץ. וַתֵּכֶל. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן. וַיְדַבֵּר דְּבְיוֹם הַחֹדֶשׁ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. וַיִּקַּח. וַיִּתֵּן אֶת הַשֻּׁלְחָן. וַיָּשֶׂם אֶת הַמְּנֹרָה. וַיָּשֶׂם אֶת מִזְבַּח. וַיָּשֶׂם אֶת מָסַךְ. וַיָּשֶׂם אֶת הַכִּיֹּר. וַיָּקֶם אֶת הֶחָצֵר. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן שְׁמֹנָה. וַיְכַס הֶעָנָן פְּתוּחָה. מִנְיַן הַפְּתוּחוֹת

תֵּשַׁע וְשִׁשִּׁים. וּמִנְיַן הַסְּתוּמוֹת חָמֵשׁ וְתִשְׁעִים. הַכֹּל מֵאָה וְשִׁשִּׁים וְאַרְבַּע פָּרָשִׁיּוֹת:

סֵפֶר וַיִּקְרָא - וְאִם מִן הַצֹּאן סְתוּמָה. וְאִם מִן הָעוֹף פְּתוּחָה. וְנֶפֶשׁ כִּי תַקְרִיב. וְכִי תַקְרִיב. וְאִם מִנְחָה עַל הַמַּחֲבַת. וְאִם מִנְחַת מַרְחֶשֶׁת. וְאִם תַּקְרִיב. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וְאִם זֶבַח. וְאִם מִן הַצֹּאן. וְאִם עֵז. וְיִדַּבֵּר. וְאִם כָּל עֲדַת. אֲשֶׁר נָשִׂיא. וְאִם נֶפֶשׁ. וְאִם כֶּבֶשׂ. וְנֶפֶשׁ כִּי תֶחֱטָא. כֻּלָּן פְּתוּחוֹת וְהֵן תֵּשַׁע. וְאִם לֹא תַשִּׂיג. וַיְדַבֵּר יְיָ. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וְאִם נֶפֶשׁ. וַיְדַבֵּר דְּנֶפֶשׁ. וַיְדַבֵּר כּוּ'. שִׁלְשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וְזֹאת תּוֹרַת סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּזֶה קָרְבָּן. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אַהֲרֹן. וְזֹאת תּוֹרַת הָאָשָׁם. וְזֹאת תּוֹרַת זֶבַח. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַמַּקְרִיב. וַיְדַבֵּר דְּקַח אֶת אַהֲרֹן. כֻּלָּן פְּתוּחוֹת וְהֵן שֵׁשׁ. וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל אַהֲרֹן. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה. שִׁלְשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וְזֶה לָכֶם. וְכִי יָמוּת. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְדַבֵּר דְּאִשֶּׁה כִּי תַזְרִיעַ. וַיְדַבֵּר דְּאָדָם כִּי יִהְיֶה. נֶגַע צָרַעַת. וּבָשָׂר. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. אוֹ בָשָׂר סְתוּמָה. וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה פְּתוּחָה. וְאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרָם. וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ. וְהַבֶּגֶד. שִׁלְשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיְדַבֵּר דְּזֹאת תִּהְיֶה פְּתוּחָה. וְאִם דַּל סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּכִי תָבֹאוּ. וַיְדַבֵּר דְּדַבְּרוּ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְאִישׁ כִּי תֵצֵא סְתוּמָה. וְאִשָּׁה כִּי תִהְיֶה פְּתוּחָה. וְאִשָּׁה כִּי יָזוּב סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּאַחֲרֵי מוֹת. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אַהֲרֹן. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שִׁלְשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. אִישׁ אִישׁ. עֶרְוַת אָבִיךְ. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָבִיךְ. עֶרְוַת אֲחוֹתְךָ. עֶרְוַת בַּת בִּנְךָ. עֶרְוַת בַּת אֵשֶׁת. עֶרְוַת אֲחוֹת אָבִיךָ. עֶרְוַת אֲחוֹת אִמְּךָ. עֶרְוַת אֲחִי אָבִיךָ. עֶרְוַת כַּלָּתְךָ. עֶרְוַת אֵשֶׁת אָחִיךָ. עֶרְוַת אִשָּׁה וּבִתָּהּ. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן שְׁתַּיִם עֶשְׂרֵה. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל כָּל עֲדַת. וְכִי תָבֹאוּ אֶל. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְכִי יָגוּר סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דַּאֲשֶׁר יִתֵּן מִזַּרְעוֹ. וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה אֱמֹר אֶל הַכֹּהֲנִים שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אַהֲרֹן. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְדַבֵּר דְּוַיְנַזְּרוּ. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְדַבֵּר דְּשׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה'. וַיְדַבֵּר דְּכִי תָבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ. שִׁלְשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וּסְפַרְתֶּם לָכֶם סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי פְּתוּחָה. וַיְדַבֵּר דְּאַךְ בֶּעָשׂוֹר סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם. וַיְדַבֵּר דְּצוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְלָקַחְתָּ סֹלֶת. שִׁלְשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וַיֵּצֵא בֶּן אִשָּׁה סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּהוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל. וַיְדַבֵּר דְּבָהָר סִינַי. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְסָפַרְתָּ לְךָ. כִּי יָמוּךְ אָחִיךָ. וְאִישׁ כִּי יִמְכֹּר. וְכִי יָמוּךְ אָחִיךָ. וְכִי יָמוּךְ. וְכִי תַשִּׂיג יַד. כֻּלָּן סְתוּמוֹת. וְהֵם שֵׁשׁ. אִם בְּחֻקֹּתַי. וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְאִם בְּזֹאת סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּאִישׁ כִּי יַפְלִא פְּתוּחָה. וְאִם בְּהֵמָה סְתוּמָה.

מִנְיַן הַפְּתוּחוֹת שְׁתַּיִם וַחֲמִשִּׁים. וְהַסְּתוּמוֹת שֵׁשׁ וְאַרְבָּעִים. הַכֹּל תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנָה:

סֵפֶר בְּמִדְבַּר סִינַי - בְּנֵי רְאוּבֵן סְתוּמָה. לִבְנֵי שִׁמְעוֹן. לִבְנֵי גָד. לִבְנֵי יְהוּדָה. לִבְנֵי יִשָּׂשכָר. לִבְנֵי זְבוּלֻן. לִבְנֵי יוֹסֵף. לִבְנֵי מְנַשֶּׁה. לִבְנֵי בִנְיָמִן. לִבְנֵי דָן. לִבְנֵי אָשֵׁר. בְּנֵי נַפְתָּלִי. אֵלֶּה

הַפְּקָדִים. וְיִדַּבֵּר דְּאַהּ אֶת מַטֵּה לֵוִי. וְיִדַּבֵּר דְּאִישׁ עַל דִּגְלוֹ. כָּלָן פְּתוּחוֹת וְהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. דָּגֵל מַחֲנֵה רְאוּבֵן. וְנָסַע אֹהֶל. דָּגֵל מַחֲנֵה אֶפְרַיִם. דָּגֵל מַחֲנֵה דָן. אַרְבַּעְתָּן סְתוּמוֹת. אֵלֶּה פְּקוּדֵי. וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת. וַיְדַבֵּר דְּהַקְרֵב. וַיְדַבֵּר דְּוַאֲנִי. וַיְדַבֵּר דִּפְקֹד. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וְלִקְחָת. וַיֹּאמֶר דִּפְקֹד. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְדַבֵּר דְּקַח. וַיְדַבֵּר דְּנָשֹׂא. וַיְדַבֵּר דְּאַל תַּכְרִיתוּ. וַיְדַבֵּר דְּנָשֹׂא. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. בְּנֵי מְרָרִי. וּפְקוּדֵי בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְדַבֵּר דְּצוֹ. וַיְדַבֵּר דְּאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ. וַיְדַבֵּר דְּאִישׁ כִּי תִשְׂטֶה. וַיְדַבֵּר דְּאִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַפְלִא. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל אַהֲרֹן. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. יְבָרֶכְךָ. יָאֵר. יִשָּׂא. וְשָׂמוּ. וַיְהִי בְּיוֹם כַּלּוֹת מֹשֶׁה. וַיְהִי הַמַּקְרִיב. כָּלָן סְתוּמוֹת וְהֵן שֵׁשׁ. בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הָרְבִיעִי. בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי. בַּיּוֹם הַשִּׁשִּׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי. בַּיּוֹם הָעֲשִׂירִי. בְּיוֹם עַשְׂתֵּי עָשָׂר יוֹם. בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר יוֹם. זֹאת חֲנֻכַּת. וַיְדַבֵּר דִּבְהַעֲלֹתְךָ. וַיְדַבֵּר דְּקַח אֶת הַלְוִיִּם. כָּלָן פְּתוּחוֹת וְהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. וַיְדַבֵּר דְּזֹאת אֲשֶׁר לַלְוִיִּם סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּוַיַּעֲשׂוּ. וַיְדַבֵּר דְּכִי יִהְיֶה טָמֵא. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וּבְיוֹם הָקִים סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דַּעֲשֵׂה לְךָ. וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לְחֹבָב. וַיְהִי בִּנְסֹעַ. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְהִי הָעָם כְּמִתְאֹנְנִים. וַיֹּאמֶר דְּאֶסְפָּה לִי. וַיֹּאמֶר דַּהֲיַד יְיָ תִּקְצָר. וַתְּדַבֵּר מִרְיָם. אַרְבַּעְתָּם פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ פִּתְאֹם סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר דְּוָאֲבִיהָ. וַיְדַבֵּר דִּשְׁלַח לְךָ. וַיֹּאמֶר דְּעַד אָנָה יְנַאֲצֵנִי. וַיְדַבֵּר דְּעַד מָתַי. וַיְדַבֵּר דְּכִי תָבֹאוּ. וַיְדַבֵּר דִּבְבֹאֲכֶם. פְּתוּחוֹת וְהֵן שֵׁשׁ. וְכִי תִשְׁגּוּ. וְאִם נֶפֶשׁ אַחַת. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיִּהְיוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר פְּתוּחָה. וַיֹּאמֶר דְּמוֹת יוּמַת סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר דְּוָעֲשׂוּ לָהֶם. וַיִּקַּח קֹרַח. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְדַבֵּר דְּהִבָּדְלוּ. וַיְדַבֵּר דְּהֵעָלוּ. וַיְדַבֵּר דְּאֱמֹר אֶל אֶלְעָזָר. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיִּלְּנוּ פְּתוּחָה. וַיְדַבֵּר דְּהֵרֹמּוּ סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּוִקַּח מֵאִתָּם. וַיֹּאמֶר דְּהָשֵׁב. וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. שְׁלָשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל אַהֲרֹן סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל אַהֲרֹן פְּתוּחָה. וְלִבְנֵי לֵוִי סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּוֹאֶל הַלְוִיִּם. וַיְדַבֵּר דְּזֹאת חֻקַּת. וַיָּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיְדַבֵּר דְּקַח אֶת הַמַּטֶּה. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. וַיֹּאמֶר דְּיַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם. וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיִּסְעוּ מִקֶּדֶשׁ פְּתוּחָה. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי סְתוּמָה. וַיִּסְעוּ מֵהֹר הָהָר פְּתוּחָה. אָז יָשִׁיר סְתוּמָה. וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל פְּתוּחָה. וַיָּרָא בָּלָק סְתוּמָה. וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל. וַיְדַבֵּר דְּפִינְחָס. וַיְדַבֵּר דְּצָרוֹר. וַיֹּאמֶר יְיָ. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. בְּנֵי שִׁמְעוֹן. בְּנֵי גָד. בְּנֵי יְהוּדָה. בְּנֵי יִשָּׂשכָר. בְּנֵי זְבוּלֻן. בְּנֵי יוֹסֵף. אֵלֶּה בְּנֵי אֶפְרַיִם. בְּנֵי בִנְיָמִן. אֵלֶּה בְּנֵי דָן. בְּנֵי אָשֵׁר. בְּנֵי נַפְתָּלִי. כָּלָן סְתוּמוֹת וְהֵן אַרְבַּע עֶשְׂרֵה. וַיְדַבֵּר יְיָ פְּתוּחָה. וְאֵלֶּה פְּקוּדֵי הַלֵּוִי. וַתִּקְרַבְנָה. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר דְּכֵן בְּנוֹת צְלָפְחָד. וַיֹּאמֶר דַּעֲלֵה. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה סְתוּמָה. וַיְדַבֵּר דְּצוֹ. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת. וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם. שְׁלָשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן. וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי פְּתוּחָה. וּבָעֲשׂוֹר. וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר. וּבַיּוֹם

הַשֵּׁנִי. וּבַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. וּבַיּוֹם הָרְבִיעִי. וּבַיּוֹם הַחֲמִישִׁי. וּבַיּוֹם הַשִּׁשִּׁי. וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן תֵּשַׁע. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה. וַיְדַבֵּר יְיָ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיֵּצְאוּ מֹשֶׁה וְאֶלְעָזָר. וַיֹּאמֶר אֶלְעָזָר. וַיֹּאמֶר דְּשָׁא. שְׁלִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וּמִקְנָה רַב פְּתוּחָה. וַיֹּאמְרוּ אִם מָצָאנוּ. וַיִּגְּשׁוּ אֵלָיו. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מֹשֶׁה. אֱלֶה מַסְעֵי. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי. וַיְדַבֵּר דִּבְעַרְבֹת. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיְדַבֵּר דְּצוֹ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיְדַבֵּר דְּאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים. וַיְדַבֵּר דִּבְעַרְבֹת מוֹאָב. וַיְדַבֵּר דְּדַבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וַיִּקְרְבוּ רָאשֵׁי. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. מִנְיַן הַפְּתוּחוֹת שְׁתַּיִם וְתִשְׁעִים. וְהַסְּתוּמוֹת שִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ. הַכֹּל מֵאָה וַחֲמִשִּׁים וּשְׁמוֹנָה:

סֵפֶר אֵלֶּה הַדְּבָרִים - וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי. וַנֵּפֶן וַנַּעֲבֹר. וַיְדַבֵּר יְיָ. וַיֹּאמֶר יְיָ אֵלַי רְאֵה. וְאֶתְחַנַּן. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל. כִּי תוֹלִיד בָּנִים. אָז יַבְדִּיל. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה. אַרְבַּעְתָּן פְּתוּחוֹת. אָנֹכִי. לֹא תִשָּׂא. שָׁמוֹר. כַּבֵּד. לֹא תִרְצָח. וְלֹא תִנְאָף. וְלֹא תִגְנֹב. וְלֹא תַעֲנֶה. וְלֹא תַחְמֹד. וְלֹא תִתְאַוֶּה. אֶת הַדְּבָרִים. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן אַחַת עֶשְׂרֵה. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל פְּתוּחָה. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. לֹא תְנַסּוּ. כִּי יִשְׁאָלְךָ בִּנְךָ. כִּי יְבִיאֲךָ. אַרְבַּעְתָּן סְתוּמוֹת. וְהָיָה עֵקֶב פְּתוּחָה. כִּי תֹאמַר סְתוּמָה. כָּל הַמִּצְוָה. וְהָיָה אִם שָׁכֹחַ תִּשְׁכַּח. שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. בָּעֵת הַהוּא. וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. כִּי הָאָרֶץ. וְהָיָה אִם שָׁמֹעַ. כִּי אִם שָׁמוֹר תִּשְׁמְרוּן. רְאֵה אָנֹכִי. וְהָיָה כִּי יְבִיאֲךָ. כִּי יַרְחִיב. כִּי יַכְרִית. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן שֶׁבַע. כִּי יָקוּם פְּתוּחָה. כִּי יִסְּתֹךְ. כִּי תִשְׁמַע. בָּנִים אַתֶּם. לֹא תֹאכַל. אֶת זֶה תֹּאכְלוּ. כָּל צִפּוֹר טְהֹרָה. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן שֵׁשׁ. עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר פְּתוּחָה. מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים. מִקֵּץ שֶׁבַע שָׁנִים. כִּי יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן. כִּי יִמָּכֵר לְךָ. אַרְבַּעְתָּן סְתוּמוֹת. כָּל הַבְּכוֹר. שָׁמוֹר אֶת חֹדֶשׁ. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. שִׁבְעָה שָׁבֻעֹת סְתוּמָה. חַג הַסֻּכּוֹת פְּתוּחָה. שֹׁפְטִים וְשֹׁטְרִים. לֹא תִטַּע לְךָ. לֹא תְזַבֵּחַ. כִּי יִמָּצֵא בְקִרְבְּךָ. אַרְבַּעְתָּן סְתוּמוֹת. כִּי יִפָּלֵא פְּתוּחָה. כִּי תָבֹא. לֹא יִהְיֶה לַכֹּהֲנִים. וְזֶה יִהְיֶה. וְכִי יָבֹא הַלֵּוִי. כִּי אַתָּה בָּא. כִּי יַכְרִית. כֻּלָּם סְתוּמוֹת. וְהֵן שֵׁשׁ. וְכִי יִהְיֶה אִישׁ פְּתוּחָה. לֹא תַסִּיג. לֹא יָקוּם עֵד. כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה. כִּי תִקְרַב אֶל עִיר. כִּי תָצוּר אֶל עִיר. חֲמִשְׁתָּן סְתוּמוֹת. כִּי יִמָּצֵא חָלָל פְּתוּחָה. כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה. כִּי תִהְיֶיִן לְאִישׁ. כִּי יִהְיֶה לְאִישׁ. וְכִי יִהְיֶה בְאִישׁ. לֹא תִרְאֶה אֶת שׁוֹר. לֹא תִרְאֶה אֶת חֲמוֹר. לֹא יִהְיֶה כְלִי גָבֶר. כֻּלָּן סְתוּמוֹת וְהֵן שֶׁבַע. כִּי יִקָּרֵא פְּתוּחָה. כִּי תִבְנֶה. לֹא תַחֲרֹשׁ. גְּדִלִים. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה. וְאִם אֻמָּת הָיָה. כִּי יִמָּצֵא אִישׁ. כִּי יִהְיֶה נַעֲרָה בְתוּלָה. וְאִם בַּשָּׂדֶה יִמְצָא. כִּי יִמְצָא. לֹא יִקַּח אִישׁ. לֹא יָבֹא פְּצוּעַ. לֹא יָבֹא מַמְזֵר. לֹא יָבֹא עַמּוֹנִי. לֹא תִתַּעֵב אֲדֹמִי. כִּי תֵצֵא מַחֲנֶה. לֹא תַסְגִּיר. לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה. לֹא תַשִּׁיךְ. כִּי תִדֹּר נֶדֶר. כִּי תָבֹא בְּכֶרֶם. כִּי תָבֹא בְּקָמַת. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה. כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה. כִּי יִמָּצֵא. הִשָּׁמֶר בָּנֶגַע הַצָּרַעַת. כִּי תַשֶּׁה בְרֵעֲךָ. לֹא תַעֲשֹׂק שָׂכִיר עָנִי. לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת.

לֹא תַטֶּה. כִּי תִקְצֹר. כִּי תַחְבֹּט. כִּי יִהְיֶה רִיב. כִּי יֵשְׁבוּ אַחִים. כִּי יִנָּצוּ אֲנָשִׁים. לֹא יִהְיֶה לְךָ בְּכִיסְךָ. כֶּלֶן סְתוּמוֹת וְהֵן חָמֵשׁ וּשְׁלֹשִׁים. זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה. וְהָיָה כִּי תָבוֹא. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. כִּי תְכַלֶּה לַעְשֵׂר. הַיּוֹם הַזֶּה. שְׁתֵּיהֶן סְתוּמוֹת. וַיִּצַו מֹשֶׁה וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל פְּתוּחָה. וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה. וַיִּצַו מֹשֶׁה אֶת הָעָם. אָרוּר הָאִישׁ. אָרוּר מַקְלֶה. אָרוּר מַסִּיג. אָרוּר מַשְׁגֶּה. אָרוּר מַטֶּה. אָרוּר שֹׁכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה. אָרוּר שֹׁכֵב עִם אֲחוֹתוֹ. אָרוּר שֹׁכֵב עִם חֹתַנְתּוֹ. אָרוּר מַכֵּה. אָרוּר לֹקֵחַ שֹׁחַד. אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקִים. כֶּלֶן סְתוּמוֹת וְהֵן שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה. וְהָיָה אִם שָׁמוֹעַ. וְהָיָה אִם לֹא תִשְׁמַע. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. אֵלֶּה דִבְרֵי הַבְּרִית סְתוּמָה. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה. אַתֶּם נִצָּבִים. שְׁתֵּיהֶן פְּתוּחוֹת. וְהָיָה כִּי יָבֹאוּ. כִּי הַמְצָוָה. רְאֵה נָתַתִּי. שְׁלָשְׁתָּן סְתוּמוֹת. וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁה פְּתוּחָה. וַיִּקְרָא מֹשֶׁה סְתוּמָה. וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה הֵן. הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם. וַיָּבֹא מֹשֶׁה. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה בְּעֶצֶם. וְזֹאת הַבְּרָכָה. חֲמִשְׁתָּן פְּתוּחוֹת. וְזֹאת לִיהוּדָה סְתוּמָה. וּלְלֵוִי פְּתוּחָה. לְבִנְיָמִן. וּלְיוֹסֵף. וְלִזְבוּלֻן. וּלְגָד. וּלְדָן. וּלְאָשֵׁר. וַיַּעַל מֹשֶׁה. כֶּלֶן סְתוּמוֹת וְהֵן שֶׁבַע. מִנְיַן הַפְּתוּחוֹת שֶׁל סֵפֶר זֶה שִׁלֹּשִׁים וְאַרְבַּע. וְהַסְּתוּמוֹת מֵאָה וְעֶשְׂרִים וְאַרְבַּע. הַכֹּל מֵאָה וַחֲמִשִּׁים וּשְׁמוֹנָה. מִנְיַן הַפְּתוּחוֹת שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה מָאתַיִם וְתִשְׁעִים. וּמִנְיַן הַסְּתוּמוֹת שִׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְשִׁבְעִים וְתֵשַׁע. הַכֹּל שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְתֵשַׁע:

צוּרַת שִׁירַת הָאַזִינוּ - כָּל שִׁיטָה וְשִׁיטָה יֵשׁ בָּאֶמְצַע רֶוַח אֶחָד כְּצוּרַת הַפָּרָשָׁה הַסְּתוּמָה. וְנִמְצָא כָּל שִׁיטָה חֲלוּקָה לִשְׁתַּיִם. וְכוֹתְבִין אוֹתָהּ בְּשִׁבְעִים שִׁיטוֹת. וְאֵלּוּ הֵן. הַתֵּבוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ כָּל שִׁיטָה וְשִׁיטָה. הַאֲזִינוּ. יַעֲרֹף. כִּשְׂעִירִם. כִּי. הַצּוּר. אֵל. שִׁחַת. הַלְיָיְ. הֲלוֹא. זְכֹר. שְׁאַל. בְּהַנְחֵל. יַצֵּב. כִּי. יִמְצָאֻהוּ. יְסֹבְבֶנְהוּ. כְּנָשֶׁר. יִפְרֹשׂ. יְיָ. יַרְכִּבֵהוּ. וַיֵּנֶקְהוּ. חֶמְאַת. בְּנֵי. וְדָם. שָׂמַנְתָּ. וַיִּנְבַּל. בְּתוֹעֲבֹת. אֱלֹהִים. לֹא. וַתִּשְׁכַּח. מְכַּעֲסוּהוּ. אֻמְלָאָה. בָּנִים. כִּעֲסוּנִי. בְּגוֹי. וַתִּיקַד. וַתְּלַהֶט. חִצַּי. וְקֶטֶב. עִם. וּמֵחֲדָרִים. יוֹנֵק. אַשְׁבִּיתָה. פֵּן. וְלֹא. וְאֵין. יָבִינוּ. וּשְׁנַיִם. וְיָיְ. וְאֹיְבֵינוּ. וּמִשַּׁמְּנֵת. אַשְׁכְּלֹת. וְרֹאשׁ. חָתוּם. לְעֵת. וְחָשׂ. וְעַל. וְאֶפֶס. צוּרֹ. יִשְׁתּוּ. יְהִי. וְאֵין. מָחַצְתִּי. כִּי. אִם. אֲשִׁיב. אַשְׁכִּיר. מִדָּם. הַרְנִינוּ. וְנָקֹם. כָּל אֵלּוּ הַתֵּבוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ. וְאֵלּוּ הֵן הַתֵּבוֹת שֶׁבְּרֹאשׁ כָּל חֲצִי שִׁיטָה אֲחֵרוֹנָה שֶׁהֵן בָּאֶמְצַע הַדַּף. וְתִשְׁמַע. תְּזַל. וְכִרְבִיבִים. הָבוּ. כִּי. צַדִּיק. דּוֹר. עִם. הוּא. בִּינוּ. זְקֵנֶיךָ. בְּהַפְרִידוֹ. לְמִסְפַּר. יַעֲקֹב. וּבְתֹהוּ. יְצָרֶנְהוּ. עַל. יִשָּׂאֵהוּ. וְאֵין. וַיֹּאכַל. וְשָׁמֶן. עִם. וַיִּשְׁמַן. וַיִּטֹּשׁ. יַקְנְאֻהוּ. יִזְבְּחוּ. חָדָשִׁים. צוּר. וַיַּרְא. וַיֹּאמֶר. כִּי. הֵם. וַאֲנִי. כִּי. וַתֹּאכַל. אַסְפֶּה. מְזֵי. וְשָׁן. מִחוּץ. גַּם. אָמַרְתִּי. לוּלֵי. פֶּן. כִּי. לוּ. אֵיכָה. אִם. כִּי. כִּי. עֲנֻבֵמוֹ. חֲמַת. הֲלֹא. לִי. כִּי. כִּי. כִּי. וְאָמַר. אֲשֶׁר. יָקוּמוּ. רְאוּ. אֲנִי. וְאֵין. וְאָמַרְתִּי. וְתֹאחֵז. וְלִמְשַׂנְאַי. וְחִרְבִּי. מֵרֹאשׁ. כִּי. וְכִפֶּר:

שִׁירַת הַיָּם - כּוֹתְבִין אוֹתָהּ בִּשְׁלֹשִׁים שִׁיטוֹת. שִׁיטָה רִאשׁוֹנָה כְּדַרְכָּהּ וּשְׁאָר הַשִּׁיטוֹת אַחַת מַנִּיחִין בָּאֶמְצָעָהּ רֶוַח אֶחָד וְאַחַת מַנִּיחִין הֶרֶוַח בִּשְׁנֵי מְקוֹמוֹת בָּאֶמְצָעָהּ עַד שֶׁתִּמְצָא

הַשִּׁיטָה חֲלוּקָה לְשָׁלֹשׁ וְנִמְצָא רֶוַח כְּנֶגֶד הַכְּתָב וּכְתָב כְּנֶגֶד הָרֶוַח: וְזוֹ הִיא צוּרָתָהּ

אָז יָשִׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לַיְיָ וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר אָשִׁירָה לַייָ כִּי גָאֹה גָּאָה סוּס וְרֹכְבוֹ רָמָה בַיָּם עָזִּי וְזִמְרָת יָהּ וַיְהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה אֵלִי וְאַנְוֵהוּ אֱלֹהֵי אָבִי וַאֲרֹמְמֶנְהוּ יְיָ אִישׁ מִלְחָמָה יְיָ שְׁמוֹ מַרְכְּבֹת פַּרְעֹה וְחֵילוֹ יָרָה בַיָּם וּמִבְחַר שָׁלְשָׁיו טֻבְּעוּ בְיַם סוּף תְּהֹמֹת יְכַסְיֻמוּ יָרְדוּ בִמְצוֹלֹת כְּמוֹ אָבֶן יְמִינְךָ יְיָ נֶאְדָּרִי בַכֹּחַ יְמִינְךָ יְיָ תִּרְעַץ אוֹיֵב וּבְרֹב גְּאוֹנְךָ תַּהֲרֹס קָמֶיךָ תְּשַׁלַּח חֲרֹנְךָ יֹאכְלֵמוֹ כַּקַּשׁ וּבְרוּחַ אַפֶּיךָ נֶעֶרְמוּ מַיִם נִצְּבוּ כְמוֹ נֵד נֹזְלִים קָפְאוּ תְהֹמֹת בְּלֶב יָם אָמַר אוֹיֵב אֶרְדֹּף אַשִּׂיג אֲחַלֵּק שָׁלָל תִּמְלָאֵמוֹ נַפְשִׁי אָרִיק חַרְבִּי תּוֹרִישֵׁמוֹ יָדִי נָשְׁפָתְּ בְרוּחֲךָ כִּסָּמוֹ יָם צָלֲלוּ כַּעוֹפֶרֶת בְּמַיִם אַדִּירִים מִי כָמֹכָה בָּאֵלִם יְיָ מִי כָּמֹכָה נֶאְדָּר בַּקֹּדֶשׁ נוֹרָא תְהִלֹּת עֹשֵׂה פֶלֶא נָטִיתָ יְמִינְךָ תִּבְלָעֵמוֹ אָרֶץ נָחִיתָ בְחַסְדְּךָ עַם זוּ גָּאָלְתָּ נֵהַלְתָּ בָעֻזְּךָ אֶל נְוֵה קָדְשֶׁךָ שָׁמְעוּ עַמִּים יִרְגָּזוּן חִיל אָחַז יֹשְׁבֵי פְלֶשֶׁת אָז נִבְהֲלוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אֵילֵי מוֹאָב יֹאחֲזֵמוֹ רָעַד נָמֹגוּ כֹּל יֹשְׁבֵי כְנָעַן תִּפֹּל עֲלֵיהֶם אֵימָתָה וָפַחַד בִּגְדֹל זְרוֹעֲךָ יִדְּמוּ כָּאֶבֶן עַד יַעֲבֹר עַמְּךָ יְיָ עַד יַעֲבֹר עַם זוּ קָנִיתָ תְּבִאֵמוֹ וְתִטָּעֵמוֹ בְּהַר נַחֲלָתְךָ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ פָּעַלְתָּ יְיָ מִקְדָּשׁ אֲדֹנָי כּוֹנְנוּ יָדֶיךָ יְיָ יִמְלֹךְ לְעֹלָם וָעֶד כִּי בָא סוּס פַּרְעֹה בְּרִכְבּוֹ וּבְפָרָשָׁיו בַּיָּם וַיָּשֶׁב יְיָ עֲלֵיהֶם אֶת מֵי הַיָּם וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָלְכוּ בַיַּבָּשָׁה בְּתוֹךְ הַיָּם.

כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ בֵּין בִּשְׁירוֹת בֵּין בִּשְׁאָר הַכְּתָב יִתְכַּוֵּן שֶׁתִּהְיֶה אוֹת סְמוּכָה לַחֲבֶרְתָּהּ בְּיוֹתֵר וְלֹא תִּדְבַּק בָּהּ וְלֹא תִּתְרַחֵק מִמֶּנָּה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּתְרָאֶה הַתֵּבָה כִּשְׁתֵּי תֵּבוֹת אֶלָּא יִהְיֶה בֵּין אוֹת לְאוֹת כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. וְאִם הִרְחִיק אוֹת מֵאוֹת כְּדֵי שֶׁתֵּרָאֶה הַתֵּבָה כִּשְׁתֵּי תֵּבוֹת לְתִינוֹק שֶׁאֵינוֹ רָגִיל הֲרֵי זֶה פָּסוּל עַד שֶׁיְּתַקֵּן:

פרק ט

א אֵין עוֹשִׂין סֵפֶר תּוֹרָה לֹא אָרְכּוֹ יוֹתֵר עַל הֶקֵּפּוֹ וְלֹא הֶקֵּפּוֹ יָתֵר עַל אָרְכּוֹ. וְכַמָּה הוּא אָרְכּוֹ. בִּגְוִיל שִׁשָּׁה טְפָחִים שֶׁהֵם אַרְבַּע וְעֶשְׂרִים אֶצְבָּעוֹת בְּרֹחַב הַגּוּדָל שֶׁל יָד. וּבְקֻלָּף אוֹ פָּחוֹת אוֹ יוֹתֵר וְהוּא שֶׁיִּהְא אָרְכּוֹ כְּהֶקֵּפּוֹ. וְכֵן אִם עָשָׂה בַּגְּוִיל פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה טְפָחִים וּמֹעֵט אֶת הַכְּתָב אוֹ יִתֵּר עַל שִׁשָּׁה וְהִרְחִיב בַּכְּתָב עַד שֶׁיִּהְיֶה אָרְכּוֹ כְּהֶקֵּפּוֹ הֲרֵי זֶה כַּמְצָוָה:

ב שִׁעוּר הַגִּלָּיוֹן מִלְמַטָּה אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת וּלְמַעְלָה שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת וּבֵין דַּף לְדַף שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. לְפִיכָךְ צָרִיךְ שֶׁיַּנִּיחַ בְּתְחִלַּת כָּל יְרִיעָה וּבְסוֹפָהּ רֹחַב אֶצְבַּע אַחַת וּכְדֵי תְּפִירָה. שֶׁנִּמְצָא כְּשֶׁיִּתְפֹּר הַיְרִיעָה יִהְיֶה בֵּין כָּל דַּף וְדַף בְּכָל הַסֵּפֶר כֻּלּוֹ שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת. וְיַנִּיחַ מִן הָעוֹר בְּתְחִלַּת הַסֵּפֶר וּבְסוֹפוֹ כְּדֵי לִגְלֹל עַל הָעַמּוּד. וְכָל הַשִּׁעוּרִין הָאֵלּוּ לְמִצְוָה וְאִם חִסֵּר אוֹ הוֹתִיר לֹא פָּסַל:

ג כֵּיצַד יִתְכַּוֵּן אָדָם עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הַסֵּפֶר שֶׁיִּהְיֶה אָרְכּוֹ כְּהֶקֵּפוֹ. מַתְחִיל וּמְרַבֵּעַ הָעוֹרוֹת בְּשָׁוֶה וְעוֹשֶׂה רֹחַב כָּל עוֹר מֵהֶן שִׁשָּׁה טְפָחִים, קֶצֶב אֶחָד לְכָל אֶחָד. וְאַחַר כָּךְ גּוֹלֵל הָעוֹרוֹת בְּשָׁוֶה וְעוֹשֶׂה מֵהֶן כֶּרֶךְ אֶחָד מְהֻדָּק יָפֶה יָפֶה וּמוֹסִיף בְּעוֹרוֹת וּמְהַדֵּק עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה הֶקֵּף הַכֶּרֶךְ שִׁשָּׁה טְפָחִים שֶׁהוּא רֹחַב הָעוֹר. וּמוֹדֵד בְּחוּט שֶׁל שָׁנִי שֶׁיַּקִּיפוֹ עַל הַכֶּרֶךְ:

ד וְאַחַר כָּךְ יַעֲשֶׂה קָנֶה שָׁוֶה יִהְיֶה אָרְכּוֹ אַרְבָּעִים אוֹ חֲמִשִּׁים אֶצְבָּעוֹת וְיַחֲלֵק אֶצְבַּע מֵהֶן בַּקָּנֶה לִשְׁנַיִם וְלִשְׁלֹשָׁה וּלְאַרְבָּעָה חֲלָקִים כְּדֵי שֶׁיֵּדַע בּוֹ שִׁעוּר חֲצִי אֶצְבַּע וּרְבִיעַ אֶצְבַּע וְכַיּוֹצֵא בָּזֶה הַחֵלֶק. וְיִמְדֹּד כָּל עוֹר בְּקָנֶה זוֹ עַד שֶׁיֵּדַע כַּמָּה אֶצְבָּעוֹת יֵשׁ בְּכָל עוֹר עַד שֶׁיֵּדַע כַּמָּה אֶצְבָּעוֹת בְּאֹרֶךְ כָּל הַכֶּרֶךְ:

ה וְאַחַר כָּךְ לוֹקֵחַ עוֹרוֹת אֲחֵרוֹת שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה לִבְדֹּק בָּהֶן שִׁעוּר הַכְּתָב וְכוֹתֵב בָּהֶן דַּף אֶחָד. וְדָבָר יָדוּעַ שֶׁאֹרֶךְ הַדַּף שִׁבְעָה עֶשְׂרֵה אֶצְבָּעוֹת. לְפִי שֶׁהוּא מַנִּיחַ גְּלָיוֹן לְמַעְלָה שָׁלֹשׁ וּלְמַטָּה אַרְבַּע. אֲבָל רֹחַב הַדַּף הוּא לְפִי הַכְּתָב אִם דַּקָּה אִם עָבָה. וְכֵן מְנַיִן הַשִּׁיטוֹת שֶׁבַּדַּף יָבוֹאוּ לְפִי הַכְּתָב לְפִי שֶׁבֵּין שִׁיטָה וְשִׁיטָה כִּמְלֹא שִׁיטָה:

ו וְאַחַר שֶׁכָּתַב הַדַּף שֶׁבּוֹדֵק בּוֹ לְפִי מַה שֶּׁיִּרְצֶה יָמֹד רֹחַב הַדַּף בְּאֶצְבָּעוֹת הַקָּנֶה וְיוֹסִיף עַל רֹחַב הַדַּף שְׁתֵּי אֶצְבָּעוֹת שֶׁבֵּין דַּף וְדַף וְיַחֲשֹׁב כַּמָּה דַּפִּין יָבֹאוּ בַּכֶּרֶךְ שֶׁגָּלַל מֵאוֹתוֹ הַכְּתָב שֶׁבָּדַק בּוֹ וְיֵדַע חֶשְׁבּוֹן הַדַּפִּין וְיִרְאֶה כַּמָּה נִכְתַּב בְּדַף זֶה שֶׁבָּדַק בּוֹ מִן הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ. וּמְשַׁעֵר לְפִי הַסֵּפֶר שֶׁהוּא כוֹתֵב מִמֶּנּוּ וּמְחַשֵּׁב אִם עָלְתָה לוֹ כָּל הַתּוֹרָה לְפִי מִנְיַן הַדַּפִּין מִזֶּה הַכְּתָב שֶׁכּוֹתֵב בּוֹ בְּכֶרֶךְ מוּטָב. וְאִם הוֹצִיא הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁהַדַּפִּין יוֹתֵר מִן הַתּוֹרָה יַרְחִיב בַּכְּתָב עַד שֶׁיִּתְמַעֵט מִנְיַן הַדַּפִּין וְיִבְדֹּק בְּדַף אַחֵר. וְאִם הוֹצִיא הַחֶשְׁבּוֹן שֶׁהַתּוֹרָה יָתֵר מִן הַדַּפִּין יְמַעֵט הַכְּתָב עַד שֶׁיַּרְבֶּה בְּמִנְיַן הַדַּפִּין וְיִבְדֹּק בְּדַף אַחֵר דַּף עַד שֶׁיָּבוֹא הַחֶשְׁבּוֹן אֶחָד. מֵאַחַר שֶׁיָּדַע רֹחַב הַדַּף וְשִׁעוּר הַכְּתָב מַתְחִיל בְּאוֹתוֹ הַכֶּרֶךְ:

ז וּמְחַלֵּק כָּל עוֹר וְעוֹר דַּפִּין דַּפִּין בְּשׁוֹרְטוּט כְּפִי רֹחַב הַדַּף שֶׁבָּדַק בּוֹ וְעָלָה בַּחֶשְׁבּוֹן. וּכְשֶׁיִּשְׁאַר בָּעוֹר שָׁלֹשׁ אֶצְבָּעוֹת אוֹ אַרְבַּע יוֹתֵר עַל הַדַּף הָאַחֲרוֹנָה שֶׁבִּירִיעָה יַנִּיחַ מִמֶּנּוּ רֹחַב אֶצְבַּע וּכְדֵי תְּפִירָה וְיָקֵץ הַשְּׁאָר וְאַל יָחוּשׁ, שֶׁבַּאֲחֲרוֹנָה יְתוֹסֵף עוֹרוֹת אֲחֵרוֹת עַל הַכֶּרֶךְ שֶׁגָּלַל כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹסָפוֹת שֶׁקּוֹצֵץ מִכָּל עוֹר וְעוֹר וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְחַשֵּׁב דָּבָר זֶה, שֶׁהַכְּתָב מוֹשְׁכוֹ לְפִי מִנְיַן הַדַּפִּין:

ח וְכֵן הָרוֹצֶה לַעֲשׂוֹת רֹחַב הַסֵּפֶר יוֹתֵר מִשִּׁשָּׁה אוֹ פָּחוֹת מִשִּׁשָּׁה עַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה הוּא מְחַשֵּׁב וְיֵצֵא אָרְכּוֹ כְּהֶקֵּפוֹ בְּלֹא פָּחוֹת וְלֹא יוֹתֵר. וְהוּא שֶׁלֹּא יִטְעֶה בַּחֶשְׁבּוֹן:

ט רֹחַב הַגִּוִּדִּל הָאָמוּר בְּכָל הַשִּׁעוּרִין הָאֵלּוּ וּבִשְׁאָר שִׁעוּרֵי תּוֹרָה כֻּלָּהּ הוּא אֶצְבַּע הַבֵּינוֹנִי. וּכְבָר דִּקְדְּקוּ בְּשִׁעוּרוֹ וּמְצָאנוּהוּ רָחָב שֶׁבַע שְׂעוֹרוֹת בֵּינוֹנִיּוֹת זוֹ בְּצַד זוֹ בְּדֹחַק וְהֵן כְּאֹרֶךְ

שְׁתֵּי שְׁעוֹרוֹת בְּרֶוַח. וְכָל טָפַח הָאָמוּר בְּכָל מָקוֹם הוּא אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת מִזּוֹ. וְכָל אַמָּה שִׁשָּׁה טְפָחִים:

י סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁכָּתַבְתִּי אֲנִי רֹחַב כָּל דַּף וְדַף מִדַּפָּיו אַרְבַּע אֶצְבָּעוֹת. וְשִׁירַת הַיָּם וְשִׁירַת הָאָזִינוּ רֹחַב כָּל דַּף מִשְּׁתֵּיהֶן שֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת. וּמִנְיַן הַשִּׁיטִין שֶׁבְּכָל דַּף וְדַף אַחַת וַחֲמִשִּׁים. וּמִנְיַן הַדַּפִּין שֶׁל כָּל הַסֵּפֶר מָאתַיִם וְשִׁשָּׁה וְעֶשְׂרִים דַּף. וְאֹרֶךְ כָּל הַסֵּפֶר אֶלֶף וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וְשֵׁשׁ אֶצְבָּעוֹת בְּקֵרוּב:

יא אֵלּוּ הַשֵּׁשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיְתֵרוֹת בְּחֶשְׁבּוֹן לַגִּלָּיוֹן שֶׁבִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר וְסוֹפוֹ. וְהָעוֹרוֹת שֶׁכָּתַבְנוּ בָּהֶם עוֹרוֹת אֵילִים. וּבִזְמַן שֶׁתִּרְצֶה לִכְתֹּב עַל פִּי הַמִּדּוֹת הָאֵלּוּ אוֹ קָרוֹב לָהֶם מְעַט הֵן חָסֵר דַּף אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה אוֹ יֶתֶר דַּף אוֹ שְׁנַיִם אוֹ שָׁלֹשׁ לֹא תִּיגַע וְלֹא תְּהֵא צָרִיךְ לְחֶשְׁבּוֹן אֶלָּא מֵיָּד יָבוֹא לְךָ אָרְכּוֹ כְּהֶקֵּפוֹ:

יב אֵין עוֹשִׂין בִּירִיעָה פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דַּפִּין וְלֹא יֶתֶר עַל שְׁמוֹנָה דַּפִּין. נִזְדַּמְּנָה לוֹ יְרִיעָה בַּת תִּשְׁעָה דַּפִּין חוֹלֵק אוֹתָהּ אַרְבָּעָה לְכָאן וַחֲמִשָּׁה לְכָאן. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְחִלַּת הַסֵּפֶר אוֹ בְּאֶמְצַע אֲבָל בְּסוֹף הַסֵּפֶר אֲפִלּוּ פָּסוּק אֶחָד בְּדַף אֶחָד עוֹשִׂים אוֹתוֹ דַּף לְבַדּוֹ וְתוֹפְרִין אוֹתוֹ עִם שְׁאָר הַיְרִיעוֹת:

יג וּכְשֶׁתּוֹפְרִין הַיְרִיעוֹת אֵין תּוֹפְרִין אוֹתָן אֶלָּא בְּגִידִים שֶׁל בְּהֵמָה אוֹ חַיָּה טְהוֹרָה וַאֲפִלּוּ מִנְּבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שֶׁלָּהֶם כְּדֶרֶךְ שֶׁתּוֹפְרִין אֶת הַתְּפִלִּין. וְדָבָר זֶה הֲלָכָה לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. לְפִיכָךְ אִם תָּפָרָן שֶׁלֹּא בְּגִידִין אוֹ בְּגִידֵי בְּהֵמָה טְמֵאָה פָּסוּל עַד שֶׁיַּתִּירָהּ וְיַחֲזֹר וְיִתְפֹּר כַּהֲלָכָה:

יד כְּשֶׁתּוֹפְרִין כָּל הַיְרִיעוֹת אֵין תּוֹפְרִין כָּל הַיְרִיעָה כֻּלָּהּ מִתְּחִלָּתָהּ וְעַד סוֹפָהּ אֶלָּא מַנִּיחַ מְעַט מִלְּמַעְלָה וּמְעַט מִלְּמַטָּה בְּלֹא תְּפִירָה כְּדֵי שֶׁלֹּא תִּקָּרַע הַיְרִיעָה בְּאֶמְצָעָהּ כְּשֶׁיְּגַלֵּל אוֹתָהּ. וְעוֹשֶׂה לוֹ שְׁנֵי עַמּוּדִים שֶׁל עֵץ אֶחָד בִּתְחִלָּתוֹ וְאֶחָד בְּסוֹפוֹ. וְתוֹפֵר הָעוֹר שֶׁשִּׂיֵּר בִּתְחִלָּתוֹ וּבַסּוֹף עַל הָעַמּוּדִים בְּגִידִים כְּדֵי שֶׁיְּהֵא נִגְלָל עֲלֵיהֶם. וְיַרְחִיק בֵּין הָעַמּוּדִים וְהַכְּתָב שֶׁבַּדַּף:

טו סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁנִּקְרְעָה בּוֹ יְרִיעָה בְּתוֹךְ שְׁתֵּי שִׁיטוֹת יִתְפֹּר. בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ לֹא יִתְפֹּר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּיָשָׁן שֶׁאֵין עָפְצוֹ נִכָּר אֲבָל אִם נִכָּר הַגְּוִיל שֶׁהוּא עָפוּץ תּוֹפֵר וַאֲפִלּוּ קֶרַע הַבָּא בְּתוֹךְ שָׁלֹשׁ. וְכֵן בֵּין כָּל דַּף וְדַף וּבֵין תֵּבָה לְתֵבָה יִתְפֹּר. וְכָל הַקְּרָעִים אֵין תּוֹפְרִין אוֹתָן אֶלָּא בְּגִידִין שֶׁתּוֹפְרִין בָּהֶן הַיְרִיעוֹת זוֹ לָזוֹ. וּבְכָל הַקְּרָעִים יִזָּהֵר שֶׁלֹּא תֶּחְסַר אוֹת אַחַת אוֹ תִּשְׁתַּנֶּה צוּרָתָהּ:

פרק י

א נִמְצֵאתָ לָמֵד שֶׁעֶשְׂרִים דְּבָרִים הֵן שֶׁבְּכָל אֶחָד מֵהֶן פּוֹסֵל סֵפֶר תּוֹרָה. וְאִם נַעֲשָׂה בּוֹ אֶחָד מֵהֶן הֲרֵי הוּא כְּחֲמָשׁ מִן הַחֲמָשִׁין שֶׁמִּלְמְדִין בָּהֶן הַתִּינוֹקוֹת וְאֵין בּוֹ קְדֻשַּׁת סֵפֶר תּוֹרָה וְאֵין קוֹרִין בּוֹ בָּרַבִּים. וְאֵלּוּ הֵן. **א.** אִם נִכְתַּב עַל עוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה. **ב.** שֶׁנִּכְתַּב עַל עוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה שֶׁאֵינוֹ מְעֻבָּד. **ג.** שֶׁהָיָה מְעֻבָּד שֶׁלֹּא לְשֵׁם סֵפֶר תּוֹרָה. **ד.** שֶׁנִּכְתַּב שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם כְּתִיבָה עַל הַגְּוִיל בְּמָקוֹם בָּשָׂר וְעַל הַקְּלָף בְּמָקוֹם שֵׂעָר. **ה.** שֶׁנִּכְתַּב מִקְצָתוֹ עַל הַגְּוִיל וּמִקְצָתוֹ עַל הַקְּלָף. **ו.** שֶׁנִּכְתַּב עַל דּוּכְסוֹסְטוּס. **ז.** שֶׁנִּכְתַּב בְּלֹא שִׂרְטוּט. **ח.** שֶׁנִּכְתַּב בְּלֹא שְׁחוֹר הָעוֹמֵד. **ט.** שֶׁנִּכְתַּב בִּשְׁאָר לְשׁוֹנוֹת. **י.** שֶׁכְּתָבוֹ אֶפִּיקוֹרוֹס אוֹ כַּיּוֹצֵא בּוֹ מִשְּׁאָר פְּסוּלִין. **יא.** שֶׁכָּתַב הָאַזְכָּרוֹת בְּלֹא כַּוָּנָה. **יב.** שֶׁחִסֵּר אֶפִּלּוּ אוֹת אַחַת. **יג.** שֶׁהוֹסִיף אֶפִּלּוּ אוֹת אַחַת. **יד.** שֶׁנִּגְּעָה אוֹת בְּאוֹת. **טו.** שֶׁנִּפְסְדָה צוּרַת אוֹת אַחַת עַד שֶׁלֹּא תִּקְרָא כָּל עִקָּר אוֹ תִּדְמֶה לְאוֹת אַחֶרֶת. בֵּין בְּעִקַּר הַכְּתִיבָה בֵּין בְּנֶקֶד בֵּין בְּקֶרַע בֵּין בְּטִשְׁטוּשׁ. **טז.** שֶׁהִרְחִיק אוֹ שֶׁהִקְרִיב בֵּין אוֹת לְאוֹת עַד שֶׁתֵּרָאֶה הַתֵּבָה כִּשְׁתֵּי תֵּבוֹת אוֹ שְׁתֵּי תֵּבוֹת כְּתֵבָה אַחַת. **יז.** שֶׁשִּׁנָּה צוּרַת הַפָּרָשִׁיוֹת. **יח.** שֶׁשִּׁנָּה צוּרַת הַשִּׁירוֹת. **יט.** שֶׁכָּתַב בִּשְׁאָר הַכְּתָב כְּשִׁירָה. **כ.** שֶׁתִּפֵּר הַיְרִיעוֹת בְּלֹא גִּידֵי טְהוֹרָה. וּשְׁאָר הַדְּבָרִים לְמִצְוָה לֹא לְעִכֵּב:

ב סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֵׁר נוֹהֲגִין בּוֹ קְדֻשָּׁה יְתֵרָה וְכָבוֹד גָּדוֹל. וְאָסוּר לָאָדָם לִמְכֹּר סֵפֶר תּוֹרָה אֲפִלּוּ אֵין לוֹ מַה יֹּאכַל. וַאֲפִלּוּ הָיוּ לוֹ סְפָרִים רַבִּים. וַאֲפִלּוּ יָשָׁן לִקַּח בּוֹ חָדָשׁ. לְעוֹלָם אֵין מוֹכְרִין סֵפֶר תּוֹרָה אֶלָּא לִשְׁנֵי דְּבָרִים. שֶׁיִּלְמֹד תּוֹרָה בְּדָמָיו אוֹ שֶׁיִּשָּׂא אִשָּׁה בְּדָמָיו. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ דָּבָר אַחֵר לִמְכֹּר:

ג סֵפֶר תּוֹרָה שֶׁבָּלָה אוֹ שֶׁנִּפְסַל נוֹתְנִין אוֹתוֹ בִּכְלִי חֶרֶשׂ וְקוֹבְרִין אוֹתוֹ אֵצֶל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְזוֹ הִיא גְּנִיזָתוֹ. מִטְפְּחוֹת סְפָרִים שֶׁבָּלוּ עוֹשִׂין אוֹתָן תַּכְרִיכִין לְמֵת מִצְוָה וְזוֹ הִיא גְּנִיזָתָן:

ד תִּיק שֶׁהוּכַן לְסֵפֶר תּוֹרָה וְהֻנַּח בּוֹ וְכֵן הַמִּטְפָּחוֹת וְהָאָרוֹן וְהַמִּגְדָּל שֶׁמַּנִּיחִין בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה אַף עַל פִּי שֶׁהַסֵּפֶר בְּתוֹךְ הַתִּיק וְכֵן הַכִּסֵּא שֶׁהוּכַן לְהַנִּיחַ עָלָיו סֵפֶר תּוֹרָה וְהֻנַּח עָלָיו סֵפֶר תּוֹרָה הַכֹּל תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה הֵן וְאָסוּר לְזָרְקָן אֶלָּא כְּשֶׁיִּבְלוּ אוֹ כְּשֶׁיִּשְׁבְּרוּ נִגְנָזִין. אֲבָל הַבִּימוֹת שֶׁעוֹמֵד עֲלֵיהֶן שְׁלִיחַ צִבּוּר וְאוֹחֵז הַסֵּפֶר וְהַלּוּחוֹת שֶׁכּוֹתְבִין בָּהֶן לְתִינוֹק לְהִתְלַמֵּד אֵין בָּהֶן קְדֻשָּׁה. וְכֵן רִמּוֹנֵי כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵיּוֹצֵא בָּהֶן שֶׁעוֹשִׂין לְסֵפֶר תּוֹרָה לְנוֹי תַּשְׁמִישֵׁי קְדֻשָּׁה הֵן וְאָסוּר לְהוֹצִיאָן לְחֹל אֶלָּא אִם כֵּן מָכַר אוֹתָן לְקָנוֹת בִּדְמֵיהֶן סֵפֶר תּוֹרָה אוֹ חֻמָּשׁ:

ה וּמֻתָּר לְהַנִּיחַ סֵפֶר תּוֹרָה עַל גַּבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר עַל גַּבֵּי חֻמָּשִׁים. וּמְנִיחִין הַחֻמָּשִׁין עַל גַּבֵּי נְבִיאִים וּכְתוּבִים. אֲבָל אֵין מַנִּיחִין נְבִיאִים וּכְתוּבִים עַל גַּבֵּי חֻמָּשִׁים וְלֹא חֻמָּשִׁים עַל גַּבֵּי סֵפֶר תּוֹרָה. וְכָל כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ אֲפִלּוּ הֲלָכוֹת וְאַגָּדוֹת אָסוּר לְזָרְקָן. הַקְּמֵעִין

שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם עִנְיָנִים שֶׁל כְּתָבֵי הַקֹּדֶשׁ אֵין נִכְנָסִין בָּהֶן לְבֵית הַכִּסֵּא אֶלָּא אִם כֵּן הָיוּ מְחֻפּוֹת עוֹר:

ו לֹא יֹאחַז אָדָם סֵפֶר תּוֹרָה בִּזְרוֹעוֹ וְיִכָּנֵס בּוֹ לְבֵית הַמֶּרְחָץ אוֹ לְבֵית הַכִּסֵּא אוֹ לְבֵית הַקְּבָרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁהוּא כָּרוּךְ בְּמִטְפָּחוֹת וְנָתוּן בְּתוֹךְ הַתִּיק שֶׁלּוֹ. וְלֹא יִקְרָא בּוֹ עַד שֶׁיַּרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַמֵּת (אוֹ מִבֵּית הַמֶּרְחָץ) אוֹ מִבֵּית הַכִּסֵּא. וְלֹא יֹאחַז אֶת סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁהוּא עָרֹם. וְאָסוּר לֵישֵׁב עַל מִטָּה שֶׁסֵּפֶר תּוֹרָה עָלֶיהָ:

ז בַּיִת שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סֵפֶר תּוֹרָה אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ מִטָּתוֹ בּוֹ עַד שֶׁיּוֹצִיאֶנּוּ אוֹ עַד שֶׁיַּנִּיחֶנּוּ בְּכֶלִי וְיִתֵּן הַכֶּלִי בְּכֶלִי אַחֵר שֶׁאֵינוֹ מְזַמֵּן לוֹ. אֲבָל אִם הָיָה מְזַמֵּן לוֹ אֲפִלּוּ עֲשָׂרָה כֵּלִים זֶה בְּתוֹךְ זֶה כְּכֶלִי אֶחָד הֵם. אוֹ עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ מְחִצָּה גְּבוֹהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים אִם לֹא הָיָה לוֹ בַּיִת אַחֵר. אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ בַּיִת אַחֵר אָסוּר לְשַׁמֵּשׁ עַד שֶׁיּוֹצִיאֶנּוּ:

ח כָּל הַטְּמֵאִין וַאֲפִלּוּ נִדּוֹת וַאֲפִלּוּ כּוּתִי מֻתָּר לֶאֱחֹז סֵפֶר תּוֹרָה וְלִקְרוֹת בּוֹ. שֶׁאֵין דִּבְרֵי תּוֹרָה מְקַבְּלִין טֻמְאָה. וְהוּא שֶׁלֹּא יִהְיוּ יָדָיו מְטֻנָּפוֹת אוֹ מְלֻכְלָכוֹת בְּטִיט אֶלָּא יִרְחָצוּ יְדֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ יִגְּעוּ בּוֹ:

ט כָּל הָרוֹאֶה סֵפֶר תּוֹרָה כְּשֶׁהוּא מְהַלֵּךְ חַיָּב לַעֲמֹד מִפָּנָיו. וְיִהְיוּ הַכֹּל עוֹמְדִים עַד שֶׁיַּעֲמֹד זֶה שֶׁהוּא מְהַלֵּךְ בּוֹ כְּשֶׁיַּגִּיעֲנוּ לִמְקוֹמוֹ אוֹ עַד שֶׁיִּתְכַּסֶּה מֵעֵינֵיהֶם וְאַחַר כָּךְ יִהְיוּ מֻתָּרִין לֵישֵׁב:

י מִצְוָה לְיַחֵד לְסֵפֶר תּוֹרָה מָקוֹם וּלְכַבְּדוֹ וּלְהַדְּרוֹ יוֹתֵר מִדַּאי. דְּבָרִים שֶׁבְּלוּחוֹת הַבְּרִית הֵן הֵן שֶׁבְּכָל סֵפֶר וְסֵפֶר. לֹא יָרֹק אָדָם כְּנֶגֶד סֵפֶר תּוֹרָה וְלֹא יָגֵלֶּה עֶרְוָתוֹ כְּנֶגְדּוֹ וְלֹא יַפְשִׁיט רַגְלָיו כְּנֶגְדּוֹ וְלֹא יַנִּיחֶנּוּ עַל רֹאשׁוֹ כְּמַשָּׂאוֹ וְלֹא יַחֲזִיר אֲחוֹרָיו לְסֵפֶר תּוֹרָה אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה גָּבוֹהַּ מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה טְפָחִים:

יא הָיָה מְהַלֵּךְ מִמָּקוֹם לְמָקוֹם וְסֵפֶר תּוֹרָה עִמּוֹ לֹא יַנִּיחַ סֵפֶר תּוֹרָה בְּתוֹךְ הַשַּׁק וְיַנִּיחֶנּוּ עַל גַּבֵּי הַחֲמוֹר וְיִרְכַּב עָלָיו. וְאִם הָיָה מִתְפַּחֵד מִן הַגַּנָּבִים מֻתָּר. וְאִם אֵין שָׁם פַּחַד מַנִּיחוֹ בְּחֵיקוֹ כְּנֶגֶד לִבּוֹ וְהוּא רוֹכֵב עַל הַבְּהֵמָה וְהוֹלֵךְ. כָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב לִפְנֵי סֵפֶר תּוֹרָה יֵשֵׁב בְּכֹבֶד רֹאשׁ בְּאֵימָה וָפַחַד. שֶׁהוּא הָעֵד הַנֶּאֱמָן לְכָל בָּאֵי עוֹלָם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לא כו) "וְהָיָה שָׁם בְּךָ לְעֵד". וְיכַבְּדֵהוּ כְּפִי כֹּחוֹ. אָמְרוּ חֲכָמִים הָרִאשׁוֹנִים כָּל הַמְחַלֵּל אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְחֻלָּל עַל הַבְּרִיּוֹת וְכָל הַמְכַבֵּד אֶת הַתּוֹרָה גּוּפוֹ מְכֻבָּד עַל הַבְּרִיּוֹת:

נִגְמְרוּ הִלְכוֹת סֵפֶר תּוֹרָה בְּרַחֲמֵי שְׁמַיָּא